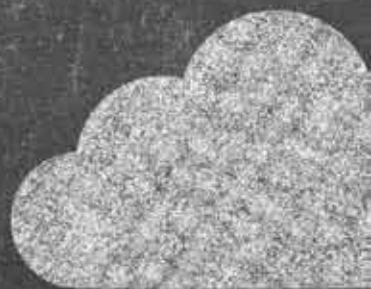

SA wasdee ctuary

Vol 49 : 3Q18

ฉบับที่ 49 ประจำไตรมาสที่ 3 ปี 2561

IFRS 17

Sponsored by

Society of Actuaries of Thailand (SOAT)

CELEBRATING 10 YEARS OF PROFESSIONAL EXCELLENCE

บริษัท ทีม เอ็กซ์เซลเลนซ์ คอนซัลติ้ง จำกัด ขอขอบคุณลูกค้ากว่า 500 ราย ที่ให้ความไว้วางใจและเชื่อมั่นในบริการของเราตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เรายังคงมุ่งมั่นที่จะส่งมอบบริการด้านคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ดีที่สุด ด้วยมาตรฐานระดับสากล ผสานความร่วมมือจากบริษัทพันธมิตรด้านคณิตศาสตร์ประกันภัยของเราทั่วโลกต่อไป

บริการของเรา

- การประเมินผลประโยชน์พนักงานตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 ผลประโยชน์ของพนักงาน (TAS19)
- การประเมินผลประโยชน์พนักงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 2 การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (TFRS2)
- การให้คำปรึกษาด้านคณิตศาสตร์ประกันภัยสำหรับบริษัทประกันชีวิตและประกันวินาศภัย
 - การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัย
 - การลงนามรับรองการประเมินมูลค่าสำรองประกันภัยและเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง
 - การประเมินมูลค่าสำหรับการควบรวมธุรกิจประกันภัย
 - การวิเคราะห์ประสบการณ์สำหรับการจัดทำสมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัย
 - โปรแกรมสำเร็จรูปด้านคณิตศาสตร์ประกันภัย (Mo.net[®], IFM[®], CMF[®])
 - การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 17 สัญญาประกันภัย (IFRS17)
 - การฝึกอบรมและสัมมนาด้านคณิตศาสตร์ประกันภัย

Hello from Editor!

พิเชฐ เจียรเมณีทวีสิน (ทอมมี่) บรรณาธิการ

“ก้าวไปกับสมาคมแอกซ์วีรีไทย” ฉบับนี้มีเรื่องราวที่น่าสนใจที่จะอัปเดตให้ทราบหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนาด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development - CPD) ของสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย ที่จะนำร่องใช้กับสมาชิกประเภทเฟลโลก่อนในปี 2562 แล้วจึงจะขยายไปใช้กับสมาชิกประเภทแอสโซซิเอทในลำดับต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อยกระดับสมาชิกของสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทยให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกับสมาชิกของสมาคมนักคณิตศาสตร์ในนานาอารยประเทศเขาครับ โดยหนึ่งในหลักสูตร CPD ที่จะจัดขึ้นจะเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการทำงานและจรรยาบรรณของนักคณิตศาสตร์ประกันภัย ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งและพวกเราควรต้องช่วยกันยึดถือและรักษาไว้เพื่อให้การทำงานของนักคณิตศาสตร์ประกันภัยเป็นที่เชื่อมั่นของสาธารณชนเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นนำอื่นๆ

ฉบับนี้จะมีความพิเศษกว่าฉบับอื่นหน่อยกับบทความเรื่อง “พลิกโฉมธุรกิจประกันภัยกับ IFRS17” เนื่องจากจะหยิบยกประเด็นทางวิชาการร้อนๆ ที่ทุกคนตื่นตัวกัน ไม่ว่าจะเป็นทางธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยต่างก็กังวลและสอบถามกันเข้ามาว่า มาตรฐานรายงานการเงินฉบับใหม่ (IFRS17) นี้หน้าตาเป็นอย่างไร และต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง ทางผมจึงลงมือศึกษาอยู่

เป็นเวลาพอสมควรเพื่อนำมาเรียบเรียงเขียนเป็นบทความเชิงวิชาการขึ้นมา แต่พยายามให้คนทั่วไปเข้าถึงและอ่านได้ง่ายอยู่ ภาษาของมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับนี้มีศัพท์ทางเทคนิคอยู่มากมาย จึงต้องใช้เวลาอธิบายหลักการ ความคิดรวบยอด และที่มาที่ไป รวมถึงวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนไปใช้มาตรฐานตัวนี้ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็สามารถหาอ่านได้ในสวัสดีแอกซ์วีรีฉบับนี้อย่างเต็มเนื้อหาทีเดียวครับ

วารสารฉบับนี้ มีไว้เพื่อให้ “สมาชิกของสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัย” และ “บุคคลทั่วไป” ที่สนใจเรื่องราวความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินของสวัสดิการในสังคม ซึ่งสามารถดาวน์โหลดสวัสดีแอกซ์วีรีย้อนหลังได้ที่ www.soat.or.th

CONTENTS

ฉบับที่ 49/2561

04 - ก้าวไปกับสมาคมแอกซ์วีรีไทย

08 - พลิกโฉมธุรกิจประกันภัยกับ IFRS17

ก้าวไปกับ สมาคมแอกชัวร์ไทย

สำหรับวารสารสวัสดิ์แอกชัวร์ฉบับนี้ ก็ได้เดินทางมาถึงไตรมาสที่ 3 ของปี 2561 ทางสมาคมนักคณิตศาสตร์ฯ ได้จัดทำวิดีโอคลิปสำหรับประชาสัมพันธ์วิชาชีพนักคณิตศาสตร์ ประกันภัย โดยท่านสามารถเข้าไปรับชมและกดติดตาม YouTube Channel ได้ที่ “SOAT Thailand” และสามารถกดไลค์แฟนเพจ “The Society of Actuary of Thailand”

ผลการดำเนินงานคณะกรรมการสมาคมฯ

1. คุณนิธิพร ไตรทิพเทวินทร์ ผู้อำนวยการสมาคมฯ ได้เข้าพบคุณพิชชา สิริโยธิน ผู้อำนวยการบริหารสมาคมประกันชีวิตไทย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2561 ณ สมาคมประกันชีวิตไทย
2. คุณพิเชษฐ เจียรมณีทวีสิน นายกสมาคมฯ คุณธัญญนพ เหล่าสุขศรีงาม กรรมการสมาคมฯ และคุณนิธิพร ไตรทิพเทวินทร์ ผู้อำนวยการสมาคมฯ เข้าพบสำนักงานคปภ. เรื่องการประสานงานระหว่างสำนักงานคปภ. และสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2561 ณ ห้องประชุม 402 อาคารสำนักงานคปภ.
3. คุณพิเชษฐ เจียรมณีทวีสิน นายกสมาคมฯ ได้รับเชิญให้เข้าร่วมเป็นวิทยากร ในงานสัมมนา เรื่อง IFRS 17 for Actuary ให้กับทางสมาคมประกันชีวิตไทย เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2561 ณ ห้องประชุม 701 สมาคมประกันชีวิตไทย

4. คุณพิเชษฐ เจียรมณีทวีสิน นายกสมาคมฯ และคณะกรรมการสมาคมฯ ได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสมาคมฯ ครั้งที่ 3/2561 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2561 ณ ห้องประชุม 8/1 ชั้น 8 บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

5. คุณธัญญา เหล่าสุขศรีงาม กรรมการสมาคมฯ และคุณนิธิพร ไตรทิพเทวินทร์ ผู้อำนวยการสมาคมฯ เป็นตัวแทนเข้าร่วมงานสัมมนาในหัวข้อ “แนวทางการกำกับการประเมินความเสี่ยงและความมั่นคงทางการเงิน (ORSA)” สำหรับธุรกิจประกันภัย เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 ณ ห้องเลอ คองคอร์ด บอลรูม ชั้น 2 โรงแรมสวิสโซเทล เลอ คองคอร์ด กรุงเทพฯ

6. ดร.ปิยวดี ไชวิฑูรกิจ เลขาธิการสมาคมฯ และคุณนิธิพร ไตรทิพเทวินทร์ ผู้อำนวยการสมาคมฯ เป็นตัวแทน เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสภาธุรกิจประกันภัยไทย ครั้งที่ 3/2561 เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 ณ ห้องประชุม 231 อาคาร 2 ชั้น 3 สมาคมประกันวินาศภัยไทย

7. คุณนิธิพร ไตรทิพเทวินทร์ ผู้อำนวยการสมาคมฯ ได้เข้าพบคุณก๊อ เดช อนันต์ศิริประภา ผู้อำนวยการบริหาร สมาคมประกันวินาศภัยไทย เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2561 ณ สมาคมประกันวินาศภัยไทย

8. คุณนิธิพร ไตรทิพเทวินทร์ ผู้อำนวยการสมาคมฯ ได้ เข้าร่วมงาน การเสนอผลงานและรับฟังความคิดเห็น “โครงการการศึกษาวิจัยการประกันภัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2561 ณ ห้องคริสตัล บอลรูม ชั้น 2 โรงแรมศวันนา สุรวงศ์ กรุงเทพฯ

9. คุณพิเชษฐ เจียรมณีทวีสิน นายกสมาคมฯ และคุณนิธิพร ไตรทิพเทวินทร์ ผู้อำนวยการสมาคมฯ เข้าพบ คุณนุสรา (อัสสกุล) บัญญัติปิยพจน์ นายกสมาคมประกันชีวิตไทย เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2561 ณ ห้องประชุม ชั้น 27 อาคารไอเซี่ยน ทาวเวอร์ 1 บริษัท ไทยสมุทรประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

10. คุณพิเชษฐ เจียรมณีทวีสิน นายกสมาคมฯ เข้าร่วมพิธีมอบทุนและรางวัลการศึกษา แก่นิสิต นักศึกษา ที่เรียนสาขาการประกันภัยและวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิต ประจำปีการศึกษา 2560 และงานเลี้ยงขอบคุณ คณะอนุกรรมการ ประจำปี 2561 ของสมาคมประกันชีวิตไทย เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 ณ โรงแรมสวิสไฮเทล เลอ คองคอร์ด ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพฯ

11. คุณพิเชษฐ เจียรมณีทวีสิน นายกสมาคมฯ อนุญาตให้ เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคม ด้านกลยุทธ์ และ ด้านลงทุน เข้าพบเพื่อขอความรู้ทางวิชาการเรื่อง ALM และการจัดการความเสี่ยงของพอร์ตประกันชีวิต เพื่อใช้ในการ จัดพอร์ตของประกันสังคม เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2561 ณ บริษัทแอกซ์เวียลบิสซิเนสส์โซลูชั่นจำกัด

12. คุณพิเชษฐ เจียระมณีทวีสิน นายกสมาคมาฯ และคุณวิไลพร สุวรรณมาลัย ประธานคณะอนุกรรมการจัดอบรมสัมมนา เป็นประธานการจัดสัมมนา Joint Regional Seminar 2018 ในหัวข้อ “Back to the Future - Challenges and Opportunities in an Increasingly Digital World” ณ โรงแรม เอส31 สุขุมวิท เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2561 ซึ่งมีนักคณิตศาสตร์ประกันภัยในระดับต่างๆ เข้าร่วมประชุมกว่า 130 คน

ก้าวต่อไปของสมาคมฯ

1. สมาคมฯ กำลังอยู่ในระหว่างการร่างหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนาด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development - CPD) เพื่อนำร่องใช้กับสมาชิกประเภทเฟลโลในปี 2562 เพื่อยกระดับสมาชิกของสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทยให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกับสมาชิกของสมาคมนักคณิตศาสตร์ในนานาชาติตามรายละเอียดที่จะแจ้งให้ทราบทางเว็บไซต์ของสมาคมฯ ในลำดับต่อไป
2. ปลายปีนี้ สมาคมฯ จะจัดกิจกรรม Let's get together เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกของสมาคมฯ ได้มาร่วมพบปะสังสรรค์สร้างเน็ตเวิร์คและอัปเดตข่าวสารความคืบหน้าในวงการแอกซ์ชัวร์บ้านเรา พร้อมกิจกรรมสนุกๆ แบบที่ไม่ควรพลาดด้วยประการทั้งปวง ขอโปรดติดตามอย่าได้กระพริบตา เพราะหากพลาดโอกาสในปีนั้นแล้ว อาจจะต้องรออีกทีปลายปีหน้าเลยนะ

พลิกโฉม ธุรกิจประกันภัยกับ IFRS 17

โดย พิเชฐ เจียรภรณ์ทวีสิน (ทอมมี่ แอคซัวร์)

FSA, FIA, FSAT, FRM

-นายกสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย

ทราบไหมครับว่าตอนนี้บริษัทประกันภัยโดยเฉพาะนักคณิตศาสตร์ประกันภัยและนักบัญชีกำลังตื่นตัวกันทั่วโลกกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินตัวใหม่แกะกล่อง (ที่มีผู้เชี่ยวชาญทั่วโลกถกเถียงกันมาเกือบ 20 ปี) เกี่ยวกับเรื่อง “สัญญาประกันภัย” ว่าควรจะจัดประเภทอย่างไร วัตถุประสงค์อย่างไร หรือเปิดเผยข้อมูลอย่างไร ให้ดูเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

บางคนอาจจะถามถึงฯ ในใจออกมาว่า “แล้วมาตรฐานตอนนี้มันไม่เหมาะสมหรือ?” ซึ่งถ้าจะฟันธงว่าไม่เหมาะสมนั้นก็คงจะไม่กล้า แต่เอาเป็นว่าเรามาทำความเข้าใจที่ไปที่มาที่ไปว่าความเป็นมาอย่างไร และมีแนวคิดรวบยอดให้เรานำไปปฏิบัติอย่างไรบ้าง

▶ เริ่มต้นจาก?

ก่อนอื่นต้องขอย้ำถึงก่อนว่า มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้เขียนโดยนักบัญชี ซึ่งมีจำนวนอยู่กว่า 300 หน้า ทำให้ภาษาส่วนใหญ่เป็นภาษาของนักบัญชี และจะเป็น principle based (ไม่ใช่ rule based อีกต่อไป) ทำให้การอ่านมาตรฐานฉบับนี้ ต้องอ่านด้วยดวงตาที่ 3 เพื่อตีความถึงหลักการที่ควรจะเป็น และการนำหลักการไปปฏิบัติอีกทีให้เหมาะสม

ดังนั้น เวลาอ่านมาตรฐานฉบับนี้แล้ว ก็ควรพยายามทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ว่า “ทำไปเพื่ออะไร” ไปด้วยครับ เพราะมาตรฐานฉบับนี้เป็นการเปลี่ยนพื้นฐานและวิธีคิดของสัญญาประกันภัยทั้งหมด (เป็น fundamental change) เรียกว่าเป็น lifetime event ที่ 100 ปี จะมีการเปลี่ยนวิธีคิดแบบนี้หนึ่ง (ขนาดถก

เทียบกันมานานสรุปกันได้ ก็ใช้เวลาไปเกือบ 20 ปีไปแล้ว) ยิ่งเป็นทางฝั่งของธุรกิจประกันชีวิตก็จะมีผลกระทบหลายๆ โดยการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดอย่างแรกก็คือการรับรู้

รายได้ที่จะลดลงไปมาก (แต่กำไรยังเท่าเดิม) และการเปลี่ยนวิธีรับรู้รายได้ ซึ่งทำให้สามารถนำไปเปรียบเทียบ กับเบี้ยประกันภัยทางฝั่งวินาศภัยได้

▶ กำไรถึงเปลี่ยน?

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปัจจุบัน ที่ใช้อยู่ ซึ่งเรียกว่า IFRS4 สัญญาประกันภัย นั้น ยังมีข้อ กังขาอยู่หลายประเด็นที่ทำให้นักลงทุนหรือคนที่อ่านงบการเงินยังคงลังเลใจอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็น การที่มาตรฐาน เปิดกว้างให้ใช้หลักการทาง GAAP (General Accepted Accounting Principles) ของประเทศตนเองได้ ซึ่งนั่นก็ แปลว่าประเทศใดประเทศหนึ่ง จึงไม่แปลกเลยว่า มาตรฐาน IFRS4 ของประเทศไทย (เรียกว่า TFRS4) นั้น มีความ แตกต่างกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ค่อนข้างมาก ตัวอย่างที่ เห็นได้ชัดคือ วิธีการคำนวณสำรองทางคณิตศาสตร์ประกัน ภัยที่ยังแปลกตาไม่เหมือนใคร

นอกจากนี้แล้ว มาตรฐานการรายงานทางการเงิน เรื่องสัญญาประกันภัยในปัจจุบัน ยังทำให้เปรียบเทียบ บริษัทประกันภัยด้วยกันเองยากอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใน บริษัทประกันชีวิตด้วยกันเอง ยังไม่สามารถเปรียบเทียบ กันเองได้ ด้วยนิยามเฉพาะของตัวเอง รวมไปถึงการลง บัญชีต่างๆ ยังค่อนข้างแตกต่างกัน ซึ่งก็ยิ่งผลให้เปรียบเทียบ กับอุตสาหกรรมอื่นไม่ได้ด้วย

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบริษัทประกันชีวิต รับเบี้ย ประกันชีวิต 1 ล้านบาท ถ้าจัดประเภทเป็นสัญญาประกัน ภัย (Insurance contract) แล้ว ก็สามารถจะนำตัวเลข 1 ล้านบาท ใส่เข้าไปในงบการเงินและรับรู้เป็นรายได้ตั้ง ก้อน แต่ถ้าเงิน 1 ล้านบาทนั้นไปถูกใส่ในธนาคารเป็นเงิน

ฝากนั้น ธนาคารจะไม่สามารถนำตัวเลข 1 ล้านไปเป็น รายได้ แต่จะลงบัญชีได้เฉพาะค่าธรรมเนียมเท่านั้น และ ด้วยปรากฏการณ์แบบนี้เอง จึงทำให้การขายประกันผ่าน ทางธนาคารนั้นสามารถรับรู้ยอดขายได้ทั้งก้อน ซึ่งปรากฏ ให้เห็นเป็นข่าวอยู่เสมอยอดขายพุ่ง และเติบโตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะแบบประกันที่เน้นไปทางสะสมทรัพย์ ที่ สามารถรับรู้ทางอ้อมในส่วนของเงินฝากไปเป็นรายรับด้วย (ต่างกับธนาคารจะไม่สามารถรับรู้เงินฝากที่ได้รับมา เป็น

รายได้เลย เพราะอนุญาตให้ร้านค้าธรรมเนียมมาเป็นรายได้ เท่านั้น)

สรุปแล้ว เมื่อนำมาตรฐานตัวใหม่เข้ามาใช้แล้ว งบการเงินของธุรกิจประกันชีวิต จะสามารถเปรียบเทียบกับธุรกิจประกันวินาศภัยได้ นอกจากนี้ ยังสามารถนำไป เปรียบเทียบกับธุรกิจอื่น เช่น ธนาคารหรือสถาบันการเงิน ต่างๆ ได้อีกด้วย

▶ เริ่มเมื่อไร?

ก่อนจะลงลึกไปกว่านี้ เรามามองว่า ประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก ได้เริ่มเตรียมพร้อมกับมาตรฐานการ รายงานทางการเงินฉบับนี้อย่างไรบ้าง โดยมาตรฐานการ รายงานทางการเงิน (IFRS) ต่างๆ ได้มีมติมาจาก IASB (International Accounting Standing Board) ซึ่งมา จากทวีปยุโรปเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ประเทศในแถบนี้ตื่น ตัวกันมาก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะเริ่มใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2021 (พ.ศ. 2564) ส่วนในเอเชียเองนั้น ก็จะมี มาเลเซีย สิงคโปร์ ฮองกง ไต้หวัน เกาหลี ที่ได้ยินมาว่าจะ เริ่มพร้อมๆ กับทางฝั่งยุโรป แถมประเทศจีนก็มีการแปล มาตรฐานฉบับนี้ในภาษาของเขาเองอีกด้วย ส่วนอินเดียนี้ มาแรงและแปลดีกว่าเพื่อน เพราะอยากประกาศใช้ ใน ปี 2020 ซึ่งหากทำได้จริง ประเทศอินเดียก็จะเป็นประเทศ แรกของโลกเลยก็ว่าได้ ที่จะใช้มาตรฐานฉบับนี้ก่อนเพื่อน (ซึ่งก็คงต้องตามดูกันต่อไป)

อีกประเทศที่ต้องจับตามองก็คือ สหรัฐอเมริกา ที่ไม่เอาด้วยกับ IFRS17 เลย แต่จะยังยึดถือมาตรฐาน ของเขาเอง ที่เรียกว่า US GAAP (General Accepted Accounting Principle) ที่อเมริกาเองใช้กันมานานนับ ครบ (เลยไม่ยอมเปลี่ยนแปลง เคยประกาศออกมาว่าจะทำ US GAAP phase 2 ออกมาซั่มก็ ซึ่งคนนำมาปฏิบัติคง

สนุกกันหน้าดูเลยครับ เพราะต้องเข้าใจทั้งสองมาตรฐานนี้ไป พร้อมๆ กัน)

กลับมาที่ประเทศไทยกันดีกว่าครับ โดยของ ประเทศไทยนั้น จะใช้หลังจากที่คนอื่นใช้กัน 1 ปี ซึ่งก็คือ จะเริ่ม วันที่ 1 มกราคม 2022 (พ.ศ. 2565) แต่อย่าเพิ่งดีใจ ไปว่ามันยังอีกห่างไกล เพราะเวลาจะนำมาตรฐานการรายงาน การการเงินฉบับใหม่มาใช้มัน ไม่ใช่ว่า อยู่ดีๆ ก็โผล่ตัวเลข ใหม่มาเลย มันจะต้องมีการเปรียบเทียบกับตัวเลขของงบการเงินในปีที่ผ่านมาด้วย (เพราะการดูตัวเลข ไม่ได้ดูที่ผลลัพธ์ ในตอนนั้น แต่ต้องดูถึงการเปลี่ยนแปลงและทิศทางจากปี ที่ ผ่านมาด้วย นั่นจึงถือเป็นการอ่านงบการเงินที่แท้จริง) นั่นก็ แปลว่า ถ้าจะต้องเริ่มใช้กันวันที่ 1 มกราคม 2022 นั้น เรา จะต้องมิตัวเลขของปี 2021 มาให้เปรียบเทียบด้วย ซึ่งแปล ความอีกที่ว่า ประเทศไทยนั้นจะต้องทำตัวเลขงบการเงิน ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินตัวนี้ ที่ ไตรมาส 1 ปี 2021 (พ.ศ. 2564) นั่นเอง ซึ่งก็ถือว่าเรามีเวลาให้เตรียมตัว ไม่นานนัก เพราะถ้าใครที่เป็นนักบัญชีหรือนักคณิตศาสตร์ ประกันภัยที่เคยนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินไม่ว่าจะ ฉบับไหนก็ตามมาปฏิบัติใช้ในตอนแรก ก็จะมีเวลาให้เตรียมตัว เหลือให้เตรียมตัวนั้นผ่านไปมาก จนไม่ทำให้เรามีโอกาส ได้เตรียมตัวเลย รวากับกระป๋องตาสองกระจกเว็บเดียว ไม่ทันได้เตรียมตัวอะไร ตีนกาที่ขึ้นชะละ

5 ประเด็นของมาตรฐานตัวใหม่ ที่เข้าถึงความต้องการ ของผู้ใช้งบการเงินได้มากขึ้น

ไม่โปร่งใส (non-transparent) อยู่ ทำให้ความน่าเชื่อถือของธุรกิจประกันภัยยังมีไม่มากเท่าที่ควร (ดังนั้นเห็นหุ้นประกัน ของบ้านเรา เดียวขึ้นเดียวลง อาจเพราะส่วนหนึ่งมาจากงบการเงินที่แกว่งไปมา)

เมื่อสอบถามไปทางผู้สอบบัญชีทั่วโลกแล้วจะได้รับความ เห็นพ้องกันว่า การลงบัญชีของธุรกิจประกันภัย (insurance accounting standard) ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ ยังมีความไม่ ต่อเนื่อง (inconsistent) ไม่เหมือนกัน (non-uniform) และ

มาตรฐานตัวใหม่จึงต้องการทำให้เป็นวิธีการที่เหมือนกัน (single accounting approach) ดังนี้

1. Provide up-to-date market consistent information of obligation including value of option & guarantee:

สมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยต่างๆ ที่เป็น forward looking มองไปอนาคตข้างหน้านั้น ควรจะเป็นตัวใหม่สุด (คล้ายกับวิธีการนำสมมติฐานใหม่มาเพื่อคำนวณมูลค่าประเมิน) ที่สอดคล้องกับตลาด โดยต้องอย่าลืมเรื่องเงื่อนไขสิทธิ ที่ไปการันตีให้ลูกค้าไว้ (เรียกว่า Option & Guarantee) เช่น บริษัทประกันชีวิตสัญญากับลูกค้าไว้ว่า เงินที่ฝากกับบริษัทนั้นจะให้ดอกเบี้ยไม่ต่ำกว่า x% เป็นต้น (ถ้าจะกล่าวกันในเชิงเทคนิคของพวกที่การันตีแบบนี้ มันจะเป็นความเสี่ยงทางด้านการเงินที่เกิดขึ้นจากการไปการันตี บริษัทเลยต้องทำการคำนวณโดยใช้วิธีแบบ Stochastic modeling เช่นกัน)

2. Reflects time value of money: การประมาณการไปข้างหน้าโดยใช้สมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกัน

ภัยนั้น จะต้องนำกลับมาคิดเป็นมูลค่าเงินปัจจุบัน (Present Value) ด้วย ซึ่งทางบริษัทประกันก็ทำเป็นปกติอยู่แล้ว

3. Reflects the characteristics of the insurance contract rather than the risk related to asset/ investment activity:

บริษัทประกันภัยควรจะสะท้อนความเสี่ยงจากตัวสัญญาประกันภัยเท่านั้น ไม่ใช่ไปสะท้อนความเสี่ยงจากทางฝั่งสินทรัพย์หรือจากการลงทุนเข้าไปด้วย

4. Provides separate information about the investment and underwriting performance:

ปกติแล้ว บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัยจะมีส่วนประกอบของกำไรอยู่ 2 ส่วน โดยส่วนแรกเรียกว่า Underwriting profit ซึ่งก็คล้ายกับกำไรจากการดำเนินงาน โดยเกิดจากการพิจารณารับความเสี่ยงเข้ามา และบริษัทบริหารจัดการความเสี่ยงได้ดีเลยเกิดกำไรขึ้น และส่วนที่สองเรียกว่า Investment profit ซึ่งปกติแล้ว บริษัทจะมีการตั้งเป้าว่าแบบประกันตัวหนึ่งๆ ควรจะมีผลตอบแทนการลงทุนได้

เท่าไร และถ้าบริษัทประกันสามารถลงทุนได้ดอก
ผลมากกว่าที่ตั้งเป้าไว้ ก็จะต้องเป็นกำไรในส่วนนี้
โดยมาตรฐานใหม่นี้ จะแยกกำไรทั้ง 2 ชนิดนี้ออก
มาอย่างชัดเจน เพื่อความโปร่งใสและเห็นส่วนผล
ของที่มาของกำไรเหล่านี้ได้อย่างชัดเจน

5. Treats service provided by underwriting activity as revenue and expense in a

**comparable way to other non-insurance
business:** ตัวนี้คือหนึ่งในหัวใจสำคัญของการที่ทั่ว
โลกอยากเปลี่ยนเป็นมาตรฐานใหม่นี้ เพื่อที่จะได้ให้
บริษัทประกันตั้งนิยามของคำว่า รายรับ/รายได้ และ
ค่าใช้จ่าย สามารถเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นๆ
นอกธุรกิจประกันภัยได้ ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวไปข้าง
ต้น เกี่ยวกับเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

► การแยกส่วนของการลงทุน (Investment components) ออกจากส่วนของประกัน ภัย (Insurance components)

เพื่อที่จะสามารถทำให้ธุรกิจประกันเปรียบเทียบกับ
ธุรกิจของธนาคารได้ ส่วนของการฝากเงิน (Deposit) จึง
ถูกนำมากล่าวอ้างถึงเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับตัวอย่าง
การเปรียบเทียบระหว่างการฝากเงิน 1 ล้านบาทใส่ใน
ธนาคาร กับการจ่ายเบี้ยประกันชีวิต 1 ล้านบาท (สำหรับ
ทุนประกัน สมมติที่ 1.1 ล้านบาท) ที่มีการรับรู้รายรับ/รายได้
เพื่อบันทึกบัญชีไม่เหมือนกัน

ถ้าใครเคยเห็นมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
ของสัญญาประกันภัยที่เรียกว่า IFRS 4 (ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน)

จะเห็นว่าจะมีการแยกประเภทสัญญาที่เรียกว่า สัญญา
ประกันภัย (Insurance Contract) และสัญญาลงทุน
(Investment Contract) อยู่แล้ว ซึ่งเราก็ยังคงใช้หลัก
เกณฑ์เดิมนั้นได้อยู่ เพียงแต่สัญญาลงทุน (Investment
Contract) นี้ จะถูกมองว่าเป็น Distinct Investment
Component และอยู่ภายใต้ IFRS9 แทน

ส่วนสัญญาประกันภัย (Insurance Contract)
นั้น ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้ IFRS17 แต่ก็ถูกแตกส่วนประกอบ
ออกมาสองส่วน คือ ส่วนของการประกันภัย (Insurance
components) และส่วนของการลงทุน (Non-distinct
investment components) ซึ่งถือว่าเป็นการพลิกโฉม
อีกจุดหนึ่งสำหรับผู้ที่ต้องนำ IFRS17 มาใช้

ถ่ายถอดอย่างที่เราเห็นได้ชัด ก็คงต้องยกตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตแบบคุ้มครองตลอดชีพ (Whole Life) สมมติว่าทุนประกันภัยคือ 1.5 ล้านบาท และในตอนนั้นมีมูลค่าเวนคืนเงินสด (Cash Surrender Value) อยู่ที่ 1 ล้านบาท เราก็จะนำ 1 ล้านบาทนี้มาพิจารณาว่าเป็นเหมือนส่วนหนึ่งของเงินฝาก ซึ่งสำหรับ IFRS17 แล้ว ตัว 1 ล้านบาทนี้จะไม่ถูกใส่ในงบกำไรขาดทุนเลย

ถึงแม้ว่า ส่วนของการลงทุน (Non-distinct investment components) ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาประกันภัยภายใต้ IFRS17 แต่ Investment component ในที่นี้จะถูกดึงแยกออกมาและไม่ได้แสดงในงบกำไรขาดทุน ในขณะที่ IFRS17 เรียกว่าเป็น Disaggregation โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวที่เหมือนเงินฝาก (Deposit components)

จะไม่ได้ถูกใส่ในงบกำไรขาดทุนอีกต่อไป

ส่วนประกอบของงบกำไรขาดทุนภายใต้ IFRS4 มีดังนี้ "Premium + Investment income - Incurred claims and benefit - Change in insurance contract liability = Profit or loss"

ในทางกลับกัน ส่วนประกอบของงบกำไรขาดทุนภายใต้ IFRS17 มีดังนี้ "Insurance revenue - Insurance services expense (ISE) + Investment income - Insurance finance expense (IFE) = Profit or loss"

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็น IFRS4 หรือ IFRS17 นั้น Profit or loss + Other comprehensive income (OCI) รวมกันก็จะได้ Total comprehensive income (TCI) เหมือนเดิมครับ

งบกำไรขาดทุน ที่เปลี่ยนจาก IFRS4 มาเป็น IFRS17 มีดังนี้

IFRS4	IFRS17
Premium	Insurance Revenue
	Insurance Services Expense (ISE)
	- Incurred Claims and Expense
	- Acquisition Costs
	- Gain/loss from Reinsurance
	<u>Insurance Service Result</u>
Investment Income	Investment Income
Incurred Claim and Benefits	Insurance Finance Expense (IFE)
Change in insurance contract liabilities	<u>Net Financial Result</u>
<u>Profit or loss</u>	<u>Profit or loss</u>
Other Comprehensive Income (OCI)	Other Comprehensive Income (OCI)
<u>Total Comprehensive Income</u>	<u>Total Comprehensive Income</u>

ใน IFRS17 นั้นได้แยกส่วนของการลงทุน (Investment components) ออกจากส่วนของประกันภัย (Insurance components) ซึ่งต้องอาศัยหลักคณิตศาสตร์ ประกันภัยมาช่วยแยกส่วนประกอบตัวนี้

ในสมัยที่เป็น IFRS4 นั้นเวลาที่บริษัทประกัน จ่ายเงินออกจากการที่ผู้ถือกรมธรรม์เสียชีวิต (Death

Claim) นั้น ก็จะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเคลม แต่สำหรับ IFRS17 ที่ต้องลงลึกไปกว่านั้นแล้ว จะต้องแตก ส่วนที่เป็นความคุ้มครองที่แท้จริงออกมาเป็นส่วนของ ประกัน และส่วนที่เหมือนกับการคืนเงินที่ผู้ถือกรมธรรม์ ควรจะได้อยู่แล้ว (Release in Cash Surrender Value) ออกมาเป็นส่วนของลงทุน

ยกตัวอย่างเช่น กรมธรรม์ประกันชีวิตที่ทุนประกัน 1.5 ล้านบาท ปรากฏว่าผู้ถือกรมธรรม์เกิดเสียชีวิตขึ้นและมูลค่าเวนคืนเงินสด (Cash Surrender Value) ในขณะนั้นอยู่ที่ 1 ล้านบาท สำหรับ IFRS17 แล้ว เราจะแบ่งเงินที่ต้องจ่ายออกมา 1.5 ล้านบาท ออกมาเป็น 5 แสนจากความคุ้มครอง (ซึ่งก็คือส่วนเกินของทุนประกันที่มากกว่าเงินสำรอง หรือทางศัพท์เทคนิคเรียกว่า Net Amount at Risk (NAR)) และ 1 ล้านบาทที่เป็นการ Release มูลค่าเวนคืนเงินสด (Cash Surrender Value) ออกมาเมื่อผู้ถือกรมธรรม์เสียชีวิต จะถือเป็นส่วนของการลงทุน (Investment components)

ในตัวอย่างเดียวกัน ถ้าลูกค้าขอเวนคืนกรมธรรม์แล้ว บริษัทประกันชีวิตก็จะต้องมีการจ่ายเงินออก (Cash outgo) ซึ่ง IFRS17 นั้นจะถือว่าเป็นส่วนของการลงทุน (Investment components) เช่นกัน

มีอีกจุดหนึ่งที่ตั้งเป็นข้อสังเกตได้ว่า ใน IFRS17 นี้ จะไม่มีเบี้ยค้างรับ (Due premium) หรือ เบี้ยรับล่วงหน้า (Prepaid premium) อีกต่อไป ในส่วนของการบันทึก รายรับ/รายได้ (Insurance revenue) จะพิจารณาจากการส่งมอบบริการตามหลักบัญชี (Service on earned basis) ซึ่งถ้าทำแบบนี้แล้วจะทำให้สอดคล้องกับธุรกิจอื่นๆ ที่ไม่ใช่ธุรกิจประกันภัย

ส่วนการแสดงผลของงบดุล ที่เปลี่ยนจาก IFRS4 มาเป็น IFRS17 มีดังนี้

IFRS4	IFRS17
<p><u>Asset</u></p> <p>Reinsurance Contract Assets</p> <p>Deferred Acquisition Costs</p> <p>Value of Business Acquired</p> <p>Premium Receivable</p> <p>Policy Loans</p> <p><u>Liabilities</u></p> <p>Insurance Contracts Liabilities</p> <p>Unearned Premiums</p> <p>Claims Payable</p>	<p><u>Asset</u></p> <p>Reinsurance Contract Assets</p> <p>Insurance Contract Assets</p> <p><u>Liabilities</u></p> <p>Insurance Contracts Liabilities</p> <p>Reinsurance Contract Liabilities</p>

จะเห็นว่า IFRS17 นั้นรวมทุกอย่างเอาไว้เป็น Insurance Contract Assets/Liabilities หรือ Reinsurance Contract Assets/Liabilities ไว้หมด เพื่อหลีกเลี่ยงการแสดงผลที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งบดุลของ IFRS17 นั้นจะไม่ได้มีการแสดงเบี้ยค้างรับ (Premium receivable) ว่าเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน (Financial Asset) อีกต่อไป ทั้งนี้ Acquisition Cost ก็ไม่ได้แสดงออกมาอยู่ในรูปของสินทรัพย์ที่จับต้องไม่

ได้ (Intangible Asset) เช่นกัน หากแต่ เรื่อง Deferred Acquisition Costs ในเชิงเทคนิคของ IFRS17 นั้น จะถูกฝังอยู่ในรูปแบบการคำนวณหนี้สิน (Insurance Contract Liabilities) และถูกทยอยรับรู้ในรูปแบบของหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยและฝังอยู่ในส่วนหนึ่งของ Contractual Service Margin (CSM) ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

▶ สัญญาที่มีภาระผูกพันเกินควร (Onerous Contract) กับ สัญญาที่มีกำไร Contractual Service Margin (CSM)

ในมาตรฐานใหม่นี้ มีนิยามของสัญญาประกันภัย อยู่ 2 ตัว ที่เป็นหัวใจสำคัญที่สุดของมาตรฐานฉบับนี้ โดยเราจะเรียกมันว่า เป็นความไม่สมมาตร หรือ อสมมาตร (asymmetry) ของการรับรู้กำไรในสัญญาประกันภัย

1. Onerous Contract คืออะไร

Onerous แปลว่า เป็นภาระ หรือมีภาระผูกพันเกินควร ดังนั้น Onerous contract จึงแปลว่า สัญญาที่มีภาระผูกพันเกินควร หรือแปลเป็นไทยได้อีกอย่างหนึ่งว่า เป็นแบบประกันที่ขาดทุน

เนื่องจาก สมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยในมาตรฐานฉบับนี้จะถูกสะท้อนภาวะตลาดอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าแบบประกันจะถูกออกแบบมาให้มีกำไร แต่เมื่อนำมาขายแล้ว ในอนาคตก็อาจจะขาดทุนเนื่องจากสภาพตลาดในขณะนั้น ก็เป็นไปได้ (เช่น ผลตอบแทนจากการลงทุนที่ต่ำกว่าตอนออกแบบไว้แต่แรก เป็นต้น) สัญญาประกันภัยที่ประเมินแล้วขาดทุนในตอนที่น่าออกมาขาย จะถูกตีตราว่าเป็น Onerous Contract (สัญญาที่มีภาระผูกพันเกินควร) และจะต้องรับรู้การขาดทุนทั้งหมดทันที ยกตัวอย่างเช่น เราเห็นว่าสัญญาประกันภัยตัวนี้มีระยะเวลา 10 ปี และจะขาดทุนต่อเนื่องปีละ 10 ล้านบาท เวลารับรู้การขาดทุนในงบกำไรขาดทุนนั้น จะต้องรับรู้สะท้อนว่าขาดทุนเป็นจำนวนเงิน 100 ล้านบาทในทันที (ปีละ 10 ล้านบาท 10 ปี สมมติไม่มีอัตราคิดลดมาเกี่ยวข้อง)

2. Contractual Service Margin (CSM) คืออะไร

Margin ในที่นี้ จะหมายถึงกำไร แบบที่เราชอบเรียกว่า Profit Margin แต่ในมาตรฐานใหม่นี้ ใช้คำว่า Service Margin เพราะมองว่าเป็นกำไรจาก Service

fee (ค่าธรรมเนียม) นั้นเอง เนื่องจากมาตรฐานนี้จะไม่รับรู้เบี้ยประกันว่าเป็นรายรับ/รายได้อีกต่อไป (ทุกอย่างจะเปลี่ยนเป็น service fee หหมด) และเนื่องจากมาตรฐานใหม่จะอยู่บนโลกของ service fee เวลาเรียกกำไรของสัญญาประกันภัย จึงเรียกว่า Contractual Service Margin (CSM)

สัญญาประกันภัยที่ประเมินแล้วกำไรในตอนที่น่าออกมาขาย จะมี Contractual Service Margin (CSM) ซึ่งจะไม่สามารถรับรู้ว่าเป็นกำไรทั้งหมดได้ในทันที แต่จะต้องนำมาเกลี้ยเกลี่ยออกไปตามอายุของสัญญานั้น ยกตัวอย่างเช่น เราเห็นว่าสัญญาประกันภัยตัวนี้มีระยะเวลา 10 ปี และจะมีกำไรเป็นมูลค่าปัจจุบันทั้งหมด 100 ล้านบาท เวลารับรู้กำไรในงบกำไรขาดทุนนั้น จะไม่สามารถรับรู้ 100 ล้านบาท ทั้งก้อนได้ แต่จะต้องเอา 100 ล้านบาทนั้น มาทยอยรับรู้ตลอดระยะเวลา 10 ปีของสัญญาประกันภัยนั้น เสมือนหนึ่งเราเอา 100 ล้านบาทที่คิดว่าจะได้กำไรทั้งหมด ในวันที่ออกกรมธรรม์ให้มัน เเทใส่ลงไป เชื้อนก้นสำรองเอาไว้ และเมื่อเวลาผ่านไปก็ค่อยๆ ผันน้ำออกจากเชื้อน ทยอยรับรู้กำไรออกมา (บางครั้งอาจจะเรียก Contractual Service Margin (CSM) ว่า Profit Reserve ก็ไม่ผิดนัก)

เมื่อเปรียบเทียบ Onerous Contract กับ Contractual Service Margin (CSM) แล้วจะเห็นว่าเวลาขาดทุนนั้นจะต้องรับรู้การขาดทุนทั้งหมดทันที แต่เวลากำไรนั้นจะต้องทยอยผ่อนรับรู้ไปที่ละนิดตลอดอายุสัญญา จึงทำให้มาตรฐานใหม่นี้รับรู้กำไรขาดทุนแบบไม่สมมาตร เรียกว่า “มีสุขต้องทยอยเสพ มีทุกข์ต้องรับรู้ให้หมดจดในทีเดียว”

▶ จะอย่างไร ถ้าในวันแรกเป็น Onerous Contract แล้วค่อยๆ กลับมามีกำไร

ในเมื่อวันแรกถูกตีตราว่าเป็น Onerous Contract หรือ สัญญาที่มีภาระผูกพันเกินควรไปแล้ว ไม่ใช่ที่เรารับรู้เป็นขาดทุนไปทั้งหมดแล้วก็ทำเป็นลืมตัวเลขขาดทุนนั้นไปจากสัญญาประกันภัยได้ ถึงจะรับรู้ไปหมดแล้วเราก็ต้องเก็บ

ตัวเลขที่เคยลงบัญชีว่ารับรู้ขาดทุนไปแล้วเท่าไรของแต่ละกรมธรรม์ (Loss Component) ไว้เสมอ เพราะถ้าเกิดบริหารแล้วมีกำไรขึ้นมาทีหลัง เราจะต้องนำตัวเลขของกำไรที่ว่ามีมาหักกลบลบหนี้จากตัวเลขขาดทุนที่เคยลงบัญชีก่อนหน้านี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะหักจนหมด และส่วนเกินไปกว่านั้น ค่อยรับรู้ว่าเป็น Contractual Service

Margin (CSM) ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้นก็ค่อยเอามูลค่าส่วนเกินที่เป็น CSM มาทยอยรับรู้เป็นกำไรในอนาคตอีกที

ทั้งนี้ ขอย้ำว่าการรับรู้ขาดทุน (Loss Component) ที่เคยรับรู้จากการเป็น Onerous Contract มาแล้ว มาตรฐาน IFRS 17 สามารถให้อาการเปลี่ยนแปลงของกำไรที่มากขึ้นกว่าที่คาดหวังมาชดเชยได้เท่านั้น แต่จะไม่สามารถเอากำไรในอดีต มาหักกลบลบหนี้ได้

ยกตัวอย่างเช่น สัญญาประกันภัยระยะเวลา 10 ปี และในวันที่ขายกรมธรรม์ไปนั้นบริษัทได้รับรู้ขาดทุนเป็นจำนวน 100 ล้านบาท (เป็น Loss Component) และสมมติว่าเวลาผ่านไป 3 ปี บริษัทเห็นว่าจะมีกำไรจากอนาคตข้างหน้าเพิ่มขึ้น 70 ล้านบาทซึ่งมากกว่าตอนที่เคยคำนวณไว้ในตอนแรกแล้ว ตามมาตรฐานใหม่นี้ จะให้นำ 70 ล้านบาทไปเติมเป็นกำไรได้ในบัญชีชั้นในทันที (ไม่ต้องนำมาทยอยรับรู้กำไร แบบ Contractual Service Margin (CSM)) เนื่องจากบริษัทเคยลงบัญชีว่าขาดทุนมาก่อนแล้ว 100 ล้านบาท โดยกำไรจากอนาคตที่เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นนี้จะเกิด

จากการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ทำให้คำนวณได้กำไรมากกว่าที่เคยคาดหวังตั้งเอาไว้ หรือการคาดการณ์ผลประกอบการจากการดำเนินงานในอนาคตข้างหน้าที่จะดีกว่าสมมติฐานที่เคยตั้งไว้ ซึ่งมีผลทำให้ กระแสเงินสดเพื่อภาวะผูกพันกรมธรรม์ (fulfilment cashflows) ลดลง

และเมื่อบริษัทดำเนินงานผ่านไปอีก จนกระทั่งครบ 5 ปี มีกำไรอีก 80 ล้านบาท บริษัทก็ต้องนำ 80 ล้านบาทที่นั้นออกมาเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกคือ 30 ล้านบาทนำมารับรู้เป็นกำไรได้ทันที เพราะเอามาหักลบกับสิ่งที่เคยลงขาดทุนสะสมเหลือไว้ 30 ล้าน (เคยรับรู้ขาดทุน 100 ล้านในวันที่ออกกรมธรรม์ และรับรู้กำไรมา 70 ล้านในสิ้นปีที่ 3) และส่วนหลังคือ 50 ล้าน นี้ จะต้องนำมารับรู้กำไรในระยะเวลาที่เหลืออีก 5 ปี (สัญญา มีระยะเวลา 10 ปี และตอนที่ลงบัญชีขึ้นครบ 5 ปีพอดี) ซึ่งก็คือ ทยอยรับรู้เป็นกำไร ปีละ 10 ล้านบาท ไปอีก 5 ปี เป็นต้น

▶ จะอย่างไร ถ้าในวันแรกมี Contractual Service Margin แล้วขาดทุนก็เหลือ

เมื่อทยอยรับรู้กำไรจากการมี Contractual Service Margin (CSM) อยู่ดีๆ แล้วมีงานเข้า เกิดการประมาณการว่าอนาคตข้างหน้าจะมีการขาดทุนเข้ามาทำให้ต้องนำตัวเลขขาดทุนนั้นมาหักกลบลบกับ Contractual Service Margin (CSM) ที่เหลืออยู่ จากนั้นก็นำมาคำนวณเกลี้ยกำไรสำรองที่เหลือนั้นในระยะเวลาที่เหลือไว้อีกที แปลว่า เวลาที่มี Contractual Service Margin (CSM) อยู่แล้ว และเกิดขาดทุนขึ้นมาในปีบัญชีปีนั้น บริษัทจะยังไม่ได้รับผลกระทบต้องรับรู้การขาดทุนในทันที เพียงแต่เอาไปหักออกจาก Contractual Service Margin (CSM) ที่เหลือสะสมไว้อยู่ ซึ่งอาจจะทำให้ กำไรที่ทยอยรับรู้ในอนาคตนั้นหดตัวลง เท่านั้นเอง

โดยการขาดทุนที่เกิดจากการประมาณการในอนาคตข้างหน้าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่ทำให้คำนวณได้กำไรลดลงกว่าที่เคยคาดหวังไว้ หรือการคาดการณ์ผลประกอบการจากการดำเนินงานในอนาคตข้างหน้าที่แย่กว่าสมมติฐานที่เคยตั้งไว้ ซึ่งมีผลทำให้ กระแสเงินสดเพื่อภาวะผูกพันกรมธรรม์ (fulfilment cashflows) เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ ขอย้ำว่าการรับรู้กำไรจาก Contractual Service Margin (CSM) ในมาตรฐาน IFRS 17 นั้น สามารถให้อาการเปลี่ยนแปลงของกำไรที่ลดลงกว่าที่คาดหวังมาหักกลบลบชดเชยได้เท่านั้น แต่จะไม่สามารถเอากำไรขาดทุนในอดีต มาหักกลบลบหนี้ได้

▶ ค่านวนถ่ยหรือประเมินกลุ่มดี?

ใครที่เป็นนักคณิตศาสตร์ประกันภัยจะรู้ว่าเรามีปัญหาที่ต้องอธิบายเกี่ยวกับเรื่องการคำนวณเดี่ยว ประเมินกลุ่ม มาตลอด เพราะการคำนวณทางคณิตศาสตร์ประกันภัยนั้น เป็นการประเมินกลุ่ม และตั้งสมมติฐานโดยแบ่งตามกลุ่มความเสี่ยง แต่เวลาคำนวณค่อยเอาสมมติฐาน

ที่กลั่นกรองจากความคิดของเรานั้น ไปคำนวณหยอดใส่ที่ลดคน

เปรียบเหมือนตอนที่เรากำลังตีส่วนผสมของการทำขนมครก ที่ต้องเอาหลายๆ ส่วนผสมมาคลุกเคล้าเป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด แล้วหลังจากเคี้ยวเสร็จ ค่อยเอาส่วนผสมของเรานั้นหยอดเข้าแม่พิมพ์ที่เสฉา

SOAT
THE SOCIETY OF ACTUARIES OF THAILAND

สมาคมแอกชัวร์ไทย ก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 5

มุ่งมั่น พัฒนาแอกชัวร์ไทย สู่มาตรฐานสากลเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นระบบประกันภัย จากการทำดำเนินงานธุรกิจประกันภัยที่เป็นธรรม และยั่งยืน

The Society of Actuaries of Thailand

C/O 348 Soi Ratchadaphisek 9, Ratchadapisek Road (Thapra - Taksin)

Dao Khanong Sub district, Thonburi Bangkok 10600

Tel.+66 (0) 8 0559 4555 www.soat.or.th

ประเด็นมันอยู่ที่ว่า เวลาจะกวนส่วนผสมนั้น จะจัดกลุ่มอย่างไร ถ้าบริษัทมีความเสี่ยง 5 ชนิด เราก็คงจะกวนส่วนผสมไว้ 5 หม้อ (จะเป็นรสอะไร หรือชนิดอะไร ก็ว่าไปตามนั้น) เราคงไม่ได้กวนทุกอย่างไว้ในหม้อเดียวกันใช้ไหมครับ ดังนั้น เรื่อง level of aggregation จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ถูก

นำมาเป็นประเด็นก่อน โดยในตอนแรกที่เป็นมาตรฐานใหม่ (ฉบับร่าง) นั้น ได้ระบุว่าจะต้องทำที่ละกรรมธรรม์เลย ไม่สามารถนำมาจัดกลุ่มได้ แต่มีบางฝ่ายได้ค้านเอาไว้ว่า ทำแบบนี้มันแทบจะชี้ข้างจับตักแตกเลยทีเดียว ในมาตรฐานใหม่ (ตัวล่าสุด) นี้ จึงยอมให้คำนวณเป็นกลุ่มได้

► การจัดกลุ่มตาม Level of Aggregation

การจัดกลุ่มประเภทของแบบประกันนั้น จะทำกันตอนเริ่มขายกรรมธรรม์นั้นๆ (policy inception) ซึ่งเมื่อจัดกลุ่มเข้าประเภทไหนแล้ว จะไม่มีการเปลี่ยนจนกระทั่งหมดอายุสัญญา โดยประเภทของสัญญาประกันภัยนั้นสามารถจัดกลุ่มตามขั้นตอนได้ดังนี้

- 1. ตามพอร์ต (Portfolio)** โดยให้จัดเป็นพอร์ตก่อน ซึ่งก็คือ เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงคล้ายกันและบริหารทั้งกลุ่มไปด้วยกัน (ในมาตรฐานใหม่ ใช้คำว่า “similar risk and managed together”) ยกตัวอย่างเช่น แบบประกันที่ชำระเบี้ยครั้งเดียว (Single Premium) กับแบบประกันบำนาญที่จ่ายเบี้ยรายงวด (Regular premium annuity) ควรจะอยู่คนละพอร์ตกัน หรืออีกตัวอย่างหนึ่งเช่น แบบประกันรถยนต์ (Motor) ควรจะอยู่คนละพอร์ตกับ แบบประกันที่ไม่ใช่รถยนต์ (Non-Motor) เป็นต้น ซึ่งตัวอย่างเหล่านี้เห็นได้ชัดกันอยู่แล้ว แต่ถ้าจะให้เห็นภาพชัดขึ้นในทางปฏิบัติ การแบ่งพอร์ตของแบบประกันเหล่านี้ อย่างน้อยก็อาจจะพิจารณาให้สอดคล้องไปพร้อมกับการจัดประเภทแบบประกัน (Product categories) ของการทำรายงาน Risk Based Capital (RBC) ส่ง คปภ. ไปด้วยก็ได้
- 2. ตามกลุ่ม (Cohort)** โดยให้จัดกลุ่มเฉพาะสัญญาที่ออกห่างกันไม่เกิน 1 ปี ซึ่งมองให้ง่ายก็คือ เวลาจัดกลุ่มนั้น เราควรจัดกลุ่มตามปีที่ขายกรรมธรรม์นั้นๆ เช่น กรรมธรรม์ที่ขายในปี 2017 จะต้องถูกจัดเป็นอีกกลุ่มกับกรรมธรรม์ที่ขายในปี 2018 ถึงแม้ว่า แบบประกันนั้นจะเป็นแบบเดียวกัน และขายให้กับคนๆ เดียวกัน เนื่องจากมาตรฐานใหม่นี้จะมองว่า การออกกรรมธรรม์ในต่างกาลเวลากันจะมีสมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่แตกต่างกันได้ตามภาวะตลาดในตอนนั้น ถ้าใครเคยได้ประเมินเงินสำรอง

หรือได้สอบระดับเฟลโล่แบบ US GAAP แล้วก็จะเห็นภาพได้ชัดเจนว่า การแบ่งตามกลุ่ม Cohort นั้น เป็นหลักการที่หยิบยืมจาก US GAAP มาใช้

3. ตามความสามารถของการทำกำไร (Profitability)

โดยต้องขอทำความเข้าใจก่อนว่า ตอนที่นักคณิตศาสตร์ประกันภัยคำนวณเบี้ยประกันภัย ก็จะคำนวณกำไรเอาไว้แล้วว่าถ้าขายไปแล้วจะได้กำไรเท่าไรบ้างในแต่ละปี ดังนั้น บริษัทประกันภัยจึงสามารถจะบอกได้ว่าแบบประกันที่กำลังจะขายอยู่นั้นมีกำไรหรือขาดทุนเท่าไร (ในภาวะตลาดที่กำลังจะขายอยู่ในขณะนั้น) ด้วยเหตุนี้ การจัดกลุ่มตามประเภทของกำไรนี้ จึงจะจัดว่าสัญญาประกันภัยน้อยอยู่ในรูปแบบที่เป็น Onerous contract หรือไม่

- a. Onerous contract** ถือเป็นกลุ่มแรกเลย แปลว่า ขาดทุนชั่วคราวตั้งแต่ตอนขาย จึงควรจะแยกกลุ่มออกมา ประมาณว่าเป็นไวรัส ที่ต้องถูก quarantine กักบริเวณไว้ ไม่ควรถูกรวมกลุ่มกับตัวที่มีกำไร ไม่อย่างนั้นแล้วคนที่อ่อนงบการเงินจะไม่รู้ว่าตัวไหนกำไรหรือขาดทุน กลายเป็นการมี subsidize (ถ้ารับขาดทุน ชুকช้อนเอาไว้ด้วยกัน เพื่อให้ภาพรวมดูมีกำไร) และทำให้ดูไม่โปร่งใส ดังนั้น แบบประกันที่เข้าข่าย Onerous contract จะถูกบังคับให้สะท้อน (timely reflection) การขาดทุนทั้งหมดในทันที
- b. Profitable contract** เป็นกลุ่มที่เรียกว่า กำไรชั่วคราวตั้งแต่ตอนขาย ซึ่งจะยอมให้สะท้อนผลกำไรทั้งหมดในทันที จะต้องทยอยรับรู้เอาไว้จาก Contractual Service Margin (CSM) ไปตลอดอายุสัญญาแทน จึงเกิดสิ่งที่เรียกว่า asymmetric treatment (อสมมาตร) ที่ปฏิบัติไม่เหมือนกันระหว่าง Profitable contract (ทยอยรับรู้กำไร) กับ Onerous contract (รับ

รู้ขาดทุนในทันที)

- c. **No significant possibility of becoming onerous** เป็นกลุ่มสุดท้าย ซึ่งแปลว่าตอนนี้กำไรอยู่ ยังมองไม่เห็นถ้าขายออกไปตอนนี้แล้วมันจะขาดทุน (แต่อนาคตอาจจะไม่แน่ ถ้าเกิดเหตุการณ์บางอย่างขึ้น โดยอาจทดสอบได้จาก การทดสอบความไว (sensitivity test) หรือ ใช้ข้อมูลภายใน (Internal information) เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการประมาณการในอนาคต เป็นต้น) ซึ่งขอแปลอีกครั้งว่า กลุ่มนี้คือ กำไรแต่ไม่ชั่ว มีโอกาสกลายเป็น Onerous contract ในอนาคตได้

เวลาจัดกลุ่มจึงต้องดูจากกลุ่มกว้างๆ เช่นระดับพอร์ต (Portfolio) เสียก่อน เมื่อจัดพอร์ตแล้ว จึงค่อยมาดูเรื่องกลุ่ม (Cohort) แล้วค่อยลงมาในระดับลึกสุดคือประเภทของกำไรว่าเป็น Onerous หรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น บริษัทนี้มี อยู่ 3 พอร์ต (Portfolio)

แต่ละพอร์ต มี 4 กลุ่ม (Cohort) และแต่ละกลุ่มจะมีชนิดของกำไร อยู่ 2 ประเภท คือ แบบ Onerous และ แบบ Profitable ดังนั้น เวลาเราจัด Level of aggregation จึงมี $3 \times 4 \times 2 = 24$ กลุ่มย่อย นั่นเอง ซึ่งถึงแม้ว่ากรมธรรม์จะมี 1 ล้านกรมธรรม์ เราก็จะคำนวณทั้งหมด 24 ครั้ง (เหมือนมี หม้อขนมครก 24 หม้อ แต่หยุดการคำนวณลงไป ได้ขนมครกออกมา 1 ล้านฝา)

อนึ่ง มีคนเคยถามว่า สำหรับธุรกิจประกันชีวิตแล้ว เราจะต้องแบ่งสัญญากรมธรรม์หลัก กับสัญญาเพิ่มเติมออกจากกันหรือไม่ เพราะบางครั้งเราก็คำนวณเบี้ยและขายแยกกัน แต่เวลาขาดอายุ (lapse) ส่วนใหญ่จะทำพร้อมกัน อย่างนี้เราควรมองว่ารวมหรือแยกออกจากกันดี โดยมีหลักการคร่าวๆ ให้ว่า ให้เปรียบเทียบสัญญาหลักอย่างเดียว (Basic only) กับสัญญาหลักที่แนบสัญญาเพิ่มเติม (Basic + Rider) นั้นมีความแตกต่างของความเล็ง (Nature of Risk) หรือไม่ ถ้าการแนบสัญญาเพิ่มเติมเข้าไปแล้ว ทำให้ความเสี่ยงในองค์รวมทั้งหมดเปลี่ยนแปลง ก็ควรจะแยกออกจากกัน

ในตอนหนึ่ง คณะทำงานของมาตรฐานใหม่นี้มีแนวโน้มว่าจะให้มองสัญญาหลักที่แนบสัญญาเพิ่มเติม (Basic + Rider) รวมกันเป็นสัญญาเดียวกัน

► การประกันภัยต่อ (Reinsurance)

หลายคนสนใจกับมาตรฐานใหม่นี้ โดยมุ่งเน้นแต่การคำนวณว่าจะคำนวณอย่างไร ลงบัญชีอย่างไร ในตัวสัญญากรมธรรม์ และแล้วก็มีคนถามถึง “แล้วการประกันภัยต่อจะมีผลกระทบอย่างไร ในมาตรฐานนี้” ซึ่งพอมาวิเคราะห์ดูแล้ว ไม่ได้มีผลกระทบทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็มีข้อสงสัยไม่น้อยกับการปฏิบัติตามมาตรฐานฉบับนี้

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าบริษัทประกันภัย มีการทำประกันภัยต่อ แล้วเป็น reinsurance cost ซึ่งเปรียบเหมือนเป็น Onerous ขึ้นมาสำหรับสัญญาประกันภัยต่อ

ทำให้ทางฝั่งของบริษัทประกันภัยต่อ เกิด Contractual Service Margin (CSM) ขึ้นนั้น ซึ่งในแนวปฏิบัติของมาตรฐานใหม่นี้ ยังไม่ต้องทยอยรับรู้กำไร แต่ไปหักกลับกับ Onerous ของบริษัทประกันได้เลย วิธีปฏิบัตินี้เรียกว่ามาตรฐานใหม่นี้ ยอมให้มี symmetric treatment (สมมาตร) สำหรับสัญญาประกันภัยต่อเท่านั้น (ทั้งกำไรทั้งขาดทุนให้รับรู้ทันทีลงไปได้เลย) ซึ่งต่างกับหลักการที่กล่าวมาของ asymmetric treatment (อสมมาตร) ของสัญญาประกันภัยทั่วไป ดังนั้นการทำสัญญาประกันภัยต่อจึงต้องมีการเชื่อมโยง (linkage) กับสัญญาประกันภัยสำหรับมาตรฐานใหม่นี้

► วิธีการคำนวณมูลค่าประเมินหนี้สินของสัญญาประกันภัย IFRS 17

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน IFRS 17 นี้ ได้กำหนดแบบจำลองในการคำนวณมูลค่าหนี้สินของสัญญาประกันภัยอยู่ 3 แบบ

1. General Model (GM) เป็นวิธีพื้นฐานที่นิยมใช้กันมากที่สุด ซึ่งถอดแบบมาจากวิธีการ Building Block Approach (BBA) โดยแบ่งเป็น กระแสเงินสดเพื่อภาระผูกพันกรมธรรม์ (Fulfillment Cashflows) ที่มี Risk Adjustment อยู่ในนั้น และตัดบหักด้วย Contractual Service Margin (CSM)
2. Premium Allocation Approach (PAA) เป็นวิธีที่มองคล้ายๆ กับ Unearned Premium Reserve (UPR) ส่วนใหญ่จะใช้กับสัญญาเพิ่มเติมของบริษัทประกันชีวิต และแบบประกันของบริษัทประกันวินาศภัย
3. Variable Fee Approach (VFA) เป็นวิธีเฉพาะที่ใช้สำหรับ แบบประกันที่มีส่วนร่วมในเงินปันผล หรือ Universal Life หรือ Unit Linked ที่เข้าเงื่อนไขตามที่กำหนด ซึ่งในประเทศไทยนั้น มีเพียงเฉพาะ Unit Linked เท่านั้นที่ตรงตามเงื่อนไขและใช้วิธีนี้ได้

ในสมัยแรกเริ่มที่มีการร่างมาตรฐานของ IFRS 17 กัน จะมีวิธีการที่เรียกว่า Building Block Approach (BBA) ที่เป็นการแบ่งส่วนประกอบต่างๆ ที่ละเอียด จนมาตอนหลังถูกตั้งเป็นวิธีมาตรฐานทั่วไปและเรียกชื่อใหม่ว่า General Model (GM) ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับแบบประกันทั่วไปครอบคลุมจักรวาล

General Model (GM) แบ่งส่วนประกอบต่างๆ ออกได้เป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ

1. **Fulfillment Cash Flows** (กระแสเงินสดเพื่อภาระผูกพันกรมธรรม์) เปรียบเสมือนต้นทุนของสัญญาประกันภัยที่มีภาระผูกพันต้องจ่ายกระแสเงินสดเฉลี่ยออกไปในแต่ละระยะเวลาในอนาคต โดยมีขั้นตอนง่ายๆ ในการคำนวณดังนี้
 - a. ประเมินการกระแสเงินสด Future Cash Flows

จากสมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยโดยใช้การประมาณการที่ดีที่สุด (Best Estimate Assumption) ไม่ว่าจะเป็น อัตราการเจ็บป่วย อัตราการตาย อัตราการขาดอายุกรมธรรม์ และค่าใช้จ่าย เป็นต้น

- b. เดิมส่วนของ Risk Adjustment for Non-

Financial Risk เข้าไป เพื่อสะท้อนถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและทำให้ผันผวน (Deviate) ไปจากการประมาณการที่ดีที่สุด (Best Estimate Assumption) ซึ่งการคำนวณนี้เราจะเผื่อค่าความผันผวนในเชิงที่ทำให้มีผลลัพธ์ออกมา มันใจว่าจะสามารถมีกระแสเงินสดเฉลี่ยออกมาจ่ายตามภาระผูกพันแม้ในวันที่จะมีความผันผวนก็ตาม ทำให้หลักการนี้คล้ายกับของ Risk Based Capital (RBC) ที่จะต้องมีการตั้ง Provision Adverse Deviation (PAD) ที่หลายคนคุ้นเคยกันดี โดยตัวอย่างของสมมติฐานที่เป็น Non-Financial Risk ที่ต้องตั้งเผื่อก็จะมี อัตราการเจ็บป่วย อัตราการตาย อัตราการขาดอายุกรมธรรม์ ค่าใช้จ่าย เป็นต้น

- c. นำกระแสเงินสดที่เกิดจาก สมมติฐานทางคณิตศาสตร์ประกันภัยจากการประมาณการที่ดีที่สุด (Best Estimate Assumption) และ Risk Adjustment for Non-Financial Risk

มาคำนวณเป็นมูลค่าปัจจุบันโดยใช้ อัตราคิดลด (Discount rate)

- 2. **Contractual Service Margin (CSM)** จะเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่าเป็น กำไรทั้งหมดที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นจากสัญญาประกันภัย (Expected Contract Profit) ก็ว่าได้ วิธีคำนวณหาแบบนี้ก็มาจากการหาผลต่างของค่า 2 ค่าต่อไปนี้

- a. มูลค่าปัจจุบัน ของประมาณการกระแสเงินสดเฉลี่ยที่จ่ายตามภาระผูกพัน โดยภาระผูกพันที่ว่านี้ให้ประมาณการเสมือนหนึ่งว่าเบี้ยทั้งหมดที่จะได้รับมาในอนาคตจะไม่มีการโยก โดยจะเอาไปใช้จ่ายภาระผูกพันกรมธรรม์จนหมด
- b. มูลค่าปัจจุบัน ของประมาณการกระแสเงินสดออก (Cash outgo) ของ Fulfilment Cash Flows

เมื่อเอาส่วนต่างของมูลค่าปัจจุบันระหว่าง “หนี้สินที่ตั้งใจว่าจะไม่มีกำไร” มาหักออกด้วย “หนี้สินจาก Best Estimate + Risk Margin” แล้ว ก็จะได้ “กำไรที่

คาดหวัง” ในรูปของ Contractual Service Margin (CSM)

ทั้งนี้ ถ้าเป็นกรณีธรรมที่เพิ่งขายในวันแรก (Inception) นั้น สามารถจะนำวิธีคิดในการคำนวณ Contractual Service Margin (CSM) โดยหักจาก มูลค่าปัจจุบันของ Fulfilment Cash Flows ได้เลย เพราะแบบประกันที่มีกำไรทุกครั้งจะมี มูลค่าปัจจุบันของ Fulfilment Cash Flows ที่เป็นลบ (เปรียบเหมือนใน Risk Based Capital (RBC) ที่ Gross Premium Valuation ในปีแรกจะติดลบ ถ้าแบบประกันเป็นแบบที่ไม่ขาดทุน) และสามารถนำค่านั้นเป็น Contractual Service Margin (CSM) ตรงๆ ได้เลย

Contractual Service Margin (Expected contract profit)

Fulfilment Cash Flows

Future Cash Flows

Risk Adjustment for Non-Financial Risk

Discounting

▶ เมื่อใช้ General Model (GM) มาใช้แล้วเวลาผ่านไปจะบันทึกบัญชีอย่างไร

1. Contractual Service Margin (CSM) จะทยอยรับรู้กำไร โดยการ Release ออกมา ซึ่งการ Release มูลค่า CSM ออกมา จะทำให้ CSM ลดลง และส่วนที่ลดลงนั้นจะรับรู้ออกมาเป็นกำไรเข้างบกำไรขาดทุน อื่นๆ CSM นั้น จะถูกบันทึกบัญชีอยู่ในส่วนของหนี้สิน (Liability) เพราะถือว่าเป็นกำไรที่ยังไม่สามารถรับรู้ได้ และมูลค่าของ CSM นั้น ยังต้องนำมาเปรียบเทียบกับงบดุลอีกด้วย เพราะเคยเกิดกรณีที่ว่า CSM มีค่ามากเกินไป จนทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity) ติดลบไปเลย ในกรณีนี้ก็จะต้องจำกัด CSM ไม่ให้มีค่ามากเกินไป จนทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity) ติดลบ
2. Future Cash Flows จากสมมติฐานทางคณิตศาสตร์ ประกันภัยที่เกิดจากการประมาณการที่ดีที่สุด (Best Estimate Assumption) และ Risk Adjustment for Non-Financial Risk นั้นแบ่งเป็น การมองอดีต/ปัจจุบัน กับ การมองอนาคต ที่แยกพิจารณา กันดังต่อไปนี้
 - a. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการประมาณการกระแสเงินสดเฉลี่ยที่เกี่ยวข้องกับบริการในอดีตและปัจจุบันนั้น ก็ให้กระทบลงงบกำไรขาดทุน ได้เลย
 - b. แต่ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับบริการในอนาคตแล้ว ส่วนใหญ่จะนำกลับไปสมทบ/หักออกจาก Contractual Service Margin (CSM) หรือในกรณีที่ขาดทุนจนกระทั่งหัก Contractual Service Margin (CSM) ออกไปหมดแล้วก็ยังไม่พอ ก็จะต้องนำส่วนที่เหลือ (ที่ยังหักไม่หมด) ไปกระทบลงงบกำไรขาดทุน เพราะนั่นหมายถึงว่าสัญญาประกันภัยเกิด Onerous ขึ้นมาแล้ว และต้องบันทึกเป็นขาดทุนและรับรู้ในงบกำไรขาดทุนในทันที
3. อัตราคิดลด (Discount rate) ในมาตรฐาน IFRS17 นี้ มีความตั้งใจที่จะให้แบ่งออกมาสะท้อนอัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate) และอัตราดอกเบี้ยที่ชดเชยการขาดสภาพคล่องจากสัญญาประกันภัย (Illiquidity Premium) ซึ่งวิธีการหาอัตราคิดลด (Discount rate) นี้ สามารถใช้วิธี Top-Down Approach หรือ Bottom-Up Approach ได้
 - a. วิธี Top-Down Approach สามารถทำได้ จาก การนำผลตอบแทนจากการลงทุนของ

พอร์ต (Portfolio Yield) มาหักออกด้วยอัตราดอกเบี้ยส่วนที่ชดเชยความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit Risk) ซึ่งแปลว่า $\text{Discount rate} = \text{Portfolio Yield} - \text{Credit Risk}$

- b. วิธี Bottom-Up Approach สามารถทำได้จากการนำอัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ง (Risk

Free Rate) มาบวกกับอัตราดอกเบี้ยที่ชดเชยการขาดสภาพคล่องจากสัญญาประกันภัย (Illiquidity Premium) ได้โดยตรง ซึ่งแปลว่า $\text{Discount rate} = \text{Risk Free Rate} + \text{Liquidity Risk}$

$$\text{Portfolio Yield} = \text{Risk Free Rate} + \text{Liquidity Risk} + \text{Credit Risk}$$

อีกประเด็นหนึ่งที่มาตรฐาน IFRS 17 ได้สังเกตเห็นความสำคัญและพัฒนาเพิ่มเติมมาจาก IFRS4 คือเรื่องของการพยายามทำให้สัญญาประกันภัยที่มีการประมาณการกระแสเงินสดเหมือนกันสามารถคำนวณออกมาให้มีมูลค่าเท่ากัน ซึ่งภายใต้ IFRS4 ในปัจจุบันนี้ทำไม่ได้ เพราะ IFRS4 ใช้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทตัวเองมาใช้เป็นอัตราคิดลดด้วย ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการลงบัญชีขึ้น

มาตรฐาน IFRS17 นี้ยังสามารถแบ่งกระแสเงินสดเพื่อภาระผูกพันของกรมธรรม์ (Fulfilment Cash Flow) ออกมาเป็น แบบที่แปรผันต่อตัวแปรที่ได้รับผลกระทบจากความเสี่งทางการเงิน (Varying fulfilment cashflows) เช่น การจ่ายเงินมูลค่าเวนคืนกรมธรรม์ออก (Expected Surrender Outgo) หรือ การจ่ายทุนประกันชีวิต (Death Benefit Outgo) ที่ผูกอยู่กับมูลค่าบัญชี (Account Value) ของแบบประกันฟ่วงการลงทุน (Unit Linked Product) เป็นต้น

กับอีกแบบที่ไม่ได้แปรผันต่อตัวแปรที่ได้รับผลกระทบจากความเสี่งทางการเงิน (Non-varying fulfilment cashflows) เช่น กระแสเงินสดทั่วไปอย่าง การจ่ายทุนประกันชีวิตของแบบประกันทั่วไป หรือ การจ่ายค่ารักษาพยาบาลจาก สัญญาเพิ่มเติมสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งกระแสเงินสดเหล่านี้ไม่ได้มีค่าเปลี่ยนไป เมื่อความเสี่งหรือตัวแปรทางการเงินเปลี่ยนแปลงไป

โดยหลักการแล้ว Varying fulfilment cashflows และ Non-varying fulfilment cashflows จะใช้อัตราคิดลดคนละตัวกันได้ เพื่อให้สะท้อนชนิดของกระแสเงินสดนั้น โดย Non - varying fulfilment cashflows นั้นจะใช้เพียงแค่ อัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate) ส่วน Varying fulfilment cashflows จะใช้อัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าเพราะรวมความเสี่ยงทางการเงินเข้าไปด้วย

ทั้งนี้ ถ้าไม่ยากใช้อัตราคิดลดที่แยกออกจากกันแบบนี้ มาตรฐาน IFRS17 ก็ยอมให้ใช้กระแสเงินสดชุดเดียวและอัตราคิดลดแบบ risk-neutral ได้เช่นกัน

เมื่อทราบขั้นตอนในการหาอัตราคิดลด (Discount rate) แล้ว ทีนี้ก็ลองมาพิจารณาการนำผลลัพธ์ไปประยุกต์บ้าง โดยเราสามารถพิจารณาผลตอบแทนจากดอกเบี้ยออกเป็น 2 ส่วนได้ดังนี้

a. ส่วนที่เป็นดอกเบี้ยที่ตั้งเป้าว่าจะลงทุนได้เพื่อจ่าย

ภาระผูกพันของกรมธรรม์ (Insurance Finance Expense at locked in discount rate) ซึ่งเป็นตัวที่นักคณิตศาสตร์ประกันภัยจะกำหนดไว้เสมือนว่าเงินสำรองกรมธรรม์จะมีการเติบโตขึ้นจากดอกเบี้ย (unwind) เป็นเท่าไรต่อปี และโดยปกติแล้วค่าอัตราดอกเบี้ยนี้จะถูกคำนวณไว้ตั้งแต่ตอนออกแบบประกันภัยไว้แต่แรกแล้ว บางครั้งในมาตรฐาน IFRS4 เราเรียกมันว่า Valuation Interest rate หรือบางคนอาจจะเรียกมันว่า Target Profit Rate ก็ไม่ผิดนัก เพราะมันคืออัตราดอกเบี้ยที่กำหนดเอาไว้ในตอนที่ออกแบบประกันภัยและตั้งใจไว้ว่าแบบประกันนี้จะต้องลงทุนให้ได้จึงจะได้กำไรเท่ากับที่คาดหวังไว้ โดยดอกเบี้ยส่วนนี้ถือเป็นการดำเนินงานอย่างหนึ่งของธุรกิจประกันภัยที่ต้องทำให้เงินเติบโตตามที่คาดหมายไว้

b. ส่วนเกินหรือส่วนต่างจาก ส่วนที่เป็นดอกเบี้ยที่ตั้ง

เชื่อว่าลงทุนได้เพื่อจ่ายภาระผูกพันของกรมธรรม์ (Investment return > Locked-in rate) นั้นจะสามารถนำส่วนเกินจากส่วนแรกที่กล่าวมาอยู่ใน

รูปแบบ Investment Margin ได้ ซึ่งจะไปลงบัญชีใน Insurance Investment Result บงบกำไรขาดทุนได้

▶ แล้วประกันวินาศภัยต้องคำนวณโดยวิธี General Model (GM) เท่านั้นหรือ?

Premium Allocation Approach (PAA) ยังไม่ค่อยได้กล่าวกันนัก แต่สามารถเป็นวิธีทางเลือกสำหรับสัญญาประกันภัยระยะสั้น (Short duration contract) ได้ ซึ่งเป็นลักษณะส่วนใหญ่ของแบบประกันวินาศภัย ใจความสาระสำคัญคือ มาตรฐาน IFRS17 ให้ใช้วิธีทางเลือกนี้ได้ก็ต่อเมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่าผลลัพธ์ภายใต้การคำนวณวิธีนี้มีค่าไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับการคำนวณวิธี General Model (GM) ทำให้แบบประกันที่เป็นสัญญาประกันภัยระยะสั้น (Short Duration Contract) สามารถเลือกใช้วิธีการนี้ได้

วิธีการคำนวณก็จะใช้หลักการเดียวกับ Unearned Premium Reserve (UPR) ในสมัยครั้งที่เราต้องคำนวณแบบ Risk Based Capital (RBC)

อนึ่ง ถึงแม้ว่าบริษัทประกันวินาศภัยจะขายสัญญาประกันภัยระยะสั้น (Short Duration Contract) ก็ตาม แต่ถ้ามีการประมาณการค่าสินไหมที่คาดว่าจะจ่ายในอนาคตที่ไกลออกไป การคำนวณสำรองหนี้สินของแบบ

ประกันเหล่านี้ จะต้องใช้วิธีคำนวณแบบ General Model (GM) เช่นกัน ซึ่งมาตรฐาน IFRS17 ในส่วนนี้จะทำให้บริษัทประกันวินาศภัยเงินสำรองทางคณิตศาสตร์ประกันภัยที่แตกต่างไปจากเดิมพอสมควร สำหรับธุรกิจประกันชีวิตที่มีสัญญาประกันภัยระยะสั้น (Short duration contract) โดยเฉพาะพวกสัญญาเพิ่มเติมที่แนบกับสัญญาหลัก ก็สามารถใช้วิธีนี้ได้เช่นกัน

สำหรับโลกของการตั้งสำรองประกันภัยและการลงงบการเงินตามหลักมาตรฐานสากลของธุรกิจประกันภัยนั้น ไม่ได้ดูกันที่ใบอนุญาตประกอบธุรกิจว่าเป็นบริษัทประกันชีวิตหรือบริษัทประกันวินาศภัย หากแต่ดูที่ลักษณะของตัวสัญญาว่าเป็นสัญญาประกันภัยระยะยาว (Long duration contract) หรือสัญญาประกันภัยระยะสั้น (Short duration contract) เสียมากกว่า ดังจะเห็นได้ว่า บริษัทประกันชีวิตสามารถขายสัญญาประกันภัยระยะสั้น (Short duration contract) และใช้วิธี Premium Allocation Approach (PAA) ได้ และในขณะเดียวกัน บริษัทประกันวินาศภัยก็สามารถขายสัญญาประกันภัยระยะยาว (Long duration contract) ได้ เช่น ประกันที่คุ้มครองมะเร็ง เป็นต้น

▶ ตอนที่ยื่นคำนวณและทำครึ่งแรกต้องทำอะไร?

หลายคนคงสงสัยว่าในเมื่อหลักการของมาตรฐานใหม่ มันเปลี่ยนไปมากอย่างนี้แล้ว ในวันแรกที่ต้องนำมาตรฐาน IFRS17 มาปฏิบัติใช้นั้นจะต้องทำอะไรคำนวณอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเรื่อง Contractual Service Margin (CSM) ที่ต้องฝังไปกับกรมธรรม์แต่ละตัวนั้นจะอย่างไร

ในเมื่อบริษัทประกันภัยได้ขายกรมธรรม์ไปแล้ว อยู่ดีๆ เราจะประเมินมูลค่าสัญญาประกันภัยพร้อมกับ Contractual Service Margin (CSM) ที่ว่านั้น ภายใต้มาตรฐานใหม่ได้ ก็ควรจะมองย้อนเวลากลับไปเสมือนหนึ่งตั้งแต่วันแรกที่เริ่มขายแล้วหมุนเวลากลับมาเป็นตอนนี้ว่าประเมินเป็นมูลค่าได้เท่าไร

วิธีการแบบนี้เรียกว่า **Full Retrospective Approach (ย้อนเวลากลับไป)** ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว เราคงไม่ได้เก็บข้อมูลย้อนหลังเอาไว้ทั้งหมด วิธีการนี้จึงนำมาปฏิบัติได้ยากมาก ซึ่งมาตรฐาน IFRS17 นี้สามารถยอมให้ใช้วิธีการประมาณการจากอดีตโดยใช้ตัวแปรประมาณการ (ไม่ต้องเก็บข้อมูลจริง) มาได้ **วิธีที่สองนี้เรียกว่า Modified Retrospective Approach**

วิธีการดังกล่าวนี้ก็เหมือนกับตอนที่บริษัทประกันชีวิตต้องการเปลี่ยนวิธีการคำนวณเงินปันผลสำหรับผู้ถือกรมธรรม์ ซึ่งจะประเมินใหม่ว่าเป็นเท่าไร ก็ต้องทำเสมือนหนึ่งย้อนเวลากลับไปศึกษาประสบการณ์ (experience study) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของแต่ละกรมธรรม์นั่นเอง ซึ่งบางครั้งก็จะใช้วิธีการประมาณการจากอดีตโดยใช้ตัวแปรประมาณการเอา จึงเหมือนกับเป็นการ Modified จากวิธี

Full Retrospective Approach อย่างหนึ่งนั้นเอง
ข่าวดีก็คือ ถ้าเราไม่อยากใช้วิธีการ Full Retrospective Approach ก็สามารถทำได้ด้วยวิธีการมองไปข้างหน้าแบบ Prospective วิธีการที่สามนี้จะเรียกว่า Fair Value Approach ซึ่งทำได้โดยการคำนวณหา Contractual Service Margin (CSM) มาจากมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) หักออกด้วย มูลค่าปัจจุบันของ Fulfilment Cash Flow (กระแสเงินสดเพื่อภาระผูกพันของกรมธรรม์) ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดได้จากวิธีการคำนวณแบบ General Model (GM) ของ IFRS17 ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

อนึ่ง การที่จะเริ่มนำอะไรมาใช้ครั้งแรก และจะมีหลายรายการที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเฉพาะในตอนที่น่ามาใช้ (Implement) ครั้งแรกเท่านั้น เรียกว่าเป็น One Off ที่ไม่เกิดขึ้นอีก ไม่จำเป็นต้องใส่เข้าไปในระบบปฏิบัติการของบริษัทประกันภัย เพียงแค่ทำครั้งเดียวครั้งแรก ตอนทำ transition เท่านั้น ในการจัดการโครงการ บ่อย

ครั้งเราจะเรียกมันว่า “โครงการของโครงการ (project of project)” ด้วยซ้ำ และส่วนใหญ่เราจะมาทำหลังสุด หลังจากทีลงระบบทุกอย่างเรียบร้อยเกือบหมดแล้ว

▶ สอน่ากลัวที่ไม่ควรมองข้าม

ในมาตรฐานใหม่นี้ มีจุดหนึ่งที่ไม่เหมือนเดิม คือ ไม่มี Balancing items หรือช่องที่เรียกว่า “อื่นๆ (Others)” ในหมายเหตุประกอบงบ (Disclosure) อีกต่อไป แสดงว่าเวลาที่คำนวณแล้วได้ตัวเลขไม่ลงตัว ก็จะไม่ให้ช่องให้หยอดลง ซึ่งนั่นก็นับว่าเป็นปัญหาใหญ่อยู่ไม่น้อยสำหรับคนในระดับปฏิบัติงาน เพราะใครที่เคยคำนวณและกระทบยอดจะรู้ดีว่า มันอาจจะมีความแตกต่างที่ไม่กระทบยอดอยู่บ้าง แม้ว่าค่าที่แตกต่างมันจะเป็น 0.1% ก็ตาม

ทั้งนี้ เราคงต้องรอลุ้นกันต่อไปว่า ถ้ามันกระทบยอดไม่ได้จริงๆ แล้วมันจะไปใส่ลงในที่ไหน ทางที่ดีก็ควรปรึกษาหรือแจ้งผู้สอบบัญชีให้แต่เนิ่นๆ ก่อนสำหรับเรื่องนี้ครับ

▶ แล้วแบบประกัน Universal Life กับ Unit Linked นั้นสามารถใช้วิธี General Model (GM) ได้หรือไม่?

คำตอบคือมันมีวิธีการคำนวณอีกแบบหนึ่งสำหรับบริษัทที่ขายแบบประกันพวกนี้ครับ วิธีนี้เรียกว่า Variable Fee Approach (VFA) ซึ่งหลักการก็คล้ายกับวิธี General Model (GM) เพียงแต่จะมีคุณลักษณะเพิ่มเติมจากการเป็น Participating contracts (แบบประกันที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์ด้วย) โดยตรง ซึ่งแบบประกันแบบมีส่วนร่วมในเงินปันผล (Participating product) ของธุรกิจประกันชีวิตนั้น ถึงแม้ชื่อจะคล้ายแต่

ใส่นั้นยังไม่ได้มีกลไกในการผูกสูตรการจ่ายเงินปันผลแบบนี้ (หรืออีกนัยหนึ่งคือ ยังไม่ได้มีลักษณะเป็น Profit Sharing อย่างแท้จริง จึงยังต้องใช้ General Model (GM) เหมือนเดิม จะมีก็แต่พวก Universal Life กับ Unit Linked ที่สามารถคำนวณโดยใช้วิธีการนี้ได้ ถ้าเข้าใจตรงดังกล่าวและมีการแยก fund ของสินทรัพย์ออกมาอย่างชัดเจน

เนื่องจาก Universal Life ที่ขายในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ยังไม่ได้มีการแยก fund ของสินทรัพย์ออกมาอย่างชัดเจน จึงยังทำให้ไม่สามารถใช้วิธี Variable Fee Approach (VFA) ได้

▶ เมื่อเปลี่ยนไปแล้ว ผู้คนจะเข้าใจหรือไม่?

อันนี้เป็นเรื่องที่ยังมองข้ามไม่ได้เลย เพราะงบการเงินของธุรกิจประกันนั้นจะเปลี่ยนไปอย่างมากจากการใช้มาตรฐานใหม่นี้ และอาจจะทำให้คนที่คุ้นเคยกับอ่านงบการเงินเดิมนั้นสับสนหรือตีความผิดได้ โดยเฉพาะคนที่ยังไม่เข้าใจดีพอเกี่ยวกับวิธีการอ่านงบการเงินตามมาตรฐานใหม่นั้น ก่อนการนำมาตรฐาน IFRS17 นี้มาใช้ ก็จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้ทันลงทุน เจ้าของกิจการ พนักงาน ผู้ถือกรมธรรม์ รวมถึงสื่อต่างๆ ให้เข้าใจเป็นภาพเดียวกันก่อนว่าจะมีอะไรที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง แม้ว่าตอนแรกจะดูเหมือนซับซ้อนและเข้าใจยากไปบ้าง แต่มาตรฐานใหม่นี้จะแยกส่วนประกอบของการพิจารณาประกันภัยกับการลงทุนออกอย่างชัดเจน อีกทั้งยังนิยามการรับรู้รายได้/รายรับจากค่าธรรมเนียม (ไม่ใช่เบี้ยประกันภัย) อีกต่อไป ทำให้ประกันชีวิตและประกันวินาศภัยเปรียบเทียบกันเองได้ และเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นได้ นอกจากนี้ ยังต้องสร้างความเข้าใจเรื่องของการรับรู้กำไรและขาดทุนว่ามันจะสะท้อนออกมาแบบไม่สมมาตรอีกต่างหาก หัวใจหลักจึงอยู่ที่หลักการของเรื่อง Onerous Contract (เวลาขาดทุน) กับ Contractual Service Margin (CSM) (เวลากำไร) อีกด้วย

สิ่งที่ได้เห็นชัดหลังจากการใช้มาตรฐาน IFRS17 นี้ ก็คือการรับรู้รายได้ของเบี้ยประกันชีวิตจะลดฮวบลงอย่างมาก เพราะเปรียบเหมือนการคิดจากค่าธรรมเนียมนั้นๆ ไม่สามารถนำเบี้ยประกันชีวิตมารับรู้เป็นรายได้อีกต่อไป ส่วนธุรกิจประกันวินาศภัยก็จะเห็น

การเปลี่ยนแปลงในการรับรู้รายได้ และการแตกงบการเงินหลายรายการที่ซับซ้อนขึ้นเช่นกัน หลายคนอาจเข้าใจผิดคิดว่าธุรกิจประกันภัยรายได้หดหาย และอาจทำให้ตลาดหุ้นผันผวนไปได้ ถ้านักลงทุนไม่ได้เข้าใจมาตรฐาน IFRS17 นี้เสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับแบบประกันสะสมทรัพย์ที่ขายผ่านธนาคารจะได้รับผลกระทบกับความเข้าใจผิดนี้มาก เนื่องจากจะไม่สามารถรับรู้เบี้ยประกันภัยได้อีกต่อไป เช่น เบี้ยประกันภัย 1 แสนบาท อาจจะรับรู้เป็นเหมือนเพียงค่าธรรมเนียมได้แค่ 1 พันบาทเป็นรายได้เท่านั้น

สำหรับธุรกิจประกันชีวิตยังมีเรื่องการรับรู้กำไรและขาดทุนที่ไม่เหมือนกัน ถ้าขาดทุนก็ต้องรับรู้ทั้งหมดเลย แต่ถ้ากำไรต้องทยอยรับรู้จนกว่าจะหมดสัญญา แปลว่ามาตรฐาน IFRS17 นี้จะทำให้บริษัทประกันชีวิตรับรู้กำไรได้ช้าลงกว่ามาตรฐานเดิมที่เคยอยู่ อย่างไรก็ตาม มันทำให้หลายคนเข้าใจผิดไปใหญ่กว่า มาตรฐานใหม่นี้จะทำให้กำไรลดลง ซึ่งไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด

นอกจากนี้แล้ว IFRS17 ยังจะช่วยให้รับรู้กำไรอย่างสม่ำเสมอ (smooth profit) และไม่เหวี่ยงขึ้นลงเหมือน IFRS4

ขอย้ำอีกครั้งครับว่า มาตรฐาน IFRS17 นี้ไม่ควรทำให้การรับรู้กำไรของธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยลดลงแต่อย่างใด มีเพียงธุรกิจประกันชีวิตที่จะรับรู้กำไรได้ช้าลง (เป็นเพียงแค่ profit pattern ในแต่ละปีเปลี่ยนไป) แต่เมื่อนับกำไรรวม (total profit) แล้วก็จะยังคงเท่าเดิม ไม่ว่าจะป็นมาตรฐานฉบับเดิม (IFRS4) หรือมาตรฐานฉบับใหม่ (IFRS17) ก็ตาม

► มี IFRS 17 แล้วต้องมี RBC อีกหรือไม่?

เราอย่าเพิ่งสับสนระหว่าง IFRS 17 (International Financial Reporting Standard 17) กับ RBC (Risk Based Capital) เพราะวัตถุประสงค์ของแต่ละตัวนั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดย IFRS 17 นั้นเป็นมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เอาไว้ใช้กับงบการเงิน ซึ่งจะกระทบกับงบกำไรขาดทุนและงบดุล รวมถึงหมายเหตุประกอบงบด้วย แต่สำหรับ RBC แล้วเป็นการคำนวณความสามารถในการชำระหนี้ได้ในอนาคต ซึ่งภาษาทั่วไปเรียกกันว่า Solvency Ratio และถ้าให้เจาะจงสำหรับ RBC แล้วจะถูกเรียกว่า Capital Adequacy Ratio (CAR) นั้นเอง ซึ่งการคำนวณ RBC นั้นจะมุ่งเน้นไปที่งบดุลเป็นหลัก

IFRS 17 ต้องการที่จะสะท้อนผลประกอบการบริษัทลงในงบการเงิน ส่วน RBC ต้องการสะท้อนความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท (มีเงินจ่ายผลประโยชน์คืนให้กับผู้ถือกรมธรรม์)

ผลลัพธ์ที่ได้ของ IFRS 17 คือ งบการเงินตามมาตรฐานบัญชีสากล ส่วนผลลัพธ์ของ RBC คือ Capital Adequacy Ratio (CAR) ตามพรบ.ประกันชีวิตและพรบ.ประกันวินาศภัย

ผู้ที่อยู่ในคณะทำงานหลักของ IFRS 17 จะมาจากสภาวิชาชีพบัญชี ส่วนผู้ที่อยู่ในคณะทำงานหลักของ RBC คือ คปภ. อย่างไรก็ตาม ทางคปภ. ก็ไม่ได้มีเจตนาใจ และกำลังจะตั้งคณะทำงานขึ้นมาศึกษาผลกระทบของ IFRS 17 เช่นกัน

ตารางเปรียบเทียบ	IFRS 17	RBC
มุ่งเน้นไปที่ไหน	งบกำไรขาดทุน งบดุล และหมายเหตุประกอบงบ	งบดุลแบบราคาประเมิน
สะท้อนอะไร	สะท้อนผลประกอบการบริษัทลงในงบการเงิน	สะท้อนความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท (มีเงินจ่ายคืนให้กับผู้ถือกรมธรรม์)
ผลลัพธ์ที่ได้	งบการเงินตามมาตรฐานบัญชีสากล	Capital Adequacy Ratio (CAR) ตามพรบ.ประกันชีวิตและพรบ.ประกันวินาศภัย
ผู้กำกับดูแลหลัก	สภาวิชาชีพบัญชี	คปภ.

ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของ IFRS 17 กับ RBC จะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่ทั้งคู่ก็เป็นมาตรฐานที่ทั่วโลกนิยมเอามาใช้คู่กัน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เห็นภาพในมุมมองที่ต่างกันไป ซึ่งนักบัญชี นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องนั้น จำเป็นจะต้องศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรและภาคธุรกิจให้เชื่อมต่อและผลักดันให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยแพลตฟอร์ม (Platform) ที่จะพลิกโฉมธุรกิจประกันภัยในไม่ช้า

► ความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง IFRS 17 กับ VoNB/VIF

VoNB (Value of New Business) และ VIF (Value of in force) เป็นคำที่คุ้นเคยกันดีทั้งภาคธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัย ในเวลาที่ต้องการประเมินราคาหุ้นหรือมูลค่ากิจการของบริษัท โดยเฉพาะอย่าง

ยิ่ง จะเป็นวิธีที่ใช้กันในตอนที่ต้องการควบรวมกิจการ Contractual Service Margin (CSM) ในวันที่ออกกรมธรรม์นั้น เปรียบเทียบได้กับ Value of New Business (VoNB)

Contractual Service Margin (CSM) ในเวลาต่อมาหลังจากที่ออกกรมธรรม์ไปแล้วนั้น เปรียบเทียบ

ได้กับ Value of in force (VIF) โดย Contractual Service Margin (CSM) จะมองจากอดีตจนถึงวันนี้ (Retrospective) แต่ Value of in force (VIF) จะเป็นการมองจากอนาคตข้างหน้ามาเป็นวันนี้ (Prospective) ทั้งนี้ จะเห็นว่า Contractual Service Margin

(CSM) ใน มาตรฐาน IFRS17 จะปลดความสำคัญของการคำนวณแบบ VoNB/VIF ลง และการตั้ง Key Performance Index (KPI) ของบริษัทประกันในอนาคตก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากการใช้ VoNB/VIF มาเป็น Contractual Service Margin (CSM) ของมาตรฐาน IFRS17 แทน

ตกท้าย

เนื่องจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาประกันภัย เป็นมาตรฐานรายงานทางการเงินที่มีผลกระทบต่อการจัดประเภทและวัดมูลค่า ตลอดจนการแสดงผลการและการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีสาระสำคัญต่อธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย อีกทั้งยังเป็นมาตรฐานที่ต้องร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น คณิตศาสตร์ประกันภัย การบัญชี หรือแม้แต่กระทั่งการลงทุน

หลายหน่วยงานในธุรกิจประกันภัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมติดอาวุธทางความรู้ให้พร้อมเพื่อการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว และได้ทำงานกันอย่างหนัก เพื่อที่จะได้นำมาตรฐานนี้ไปใช้และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อภาคธุรกิจ

จากที่อ่านมาตรฐานฉบับนี้แล้ว สิ่งหลายๆ ที่

เปลี่ยนโฉมธุรกิจประกันภัย มีดังนี้

- วิธีการรับรู้รายได้ ที่เปลี่ยนจากเบี้ยประกันภัย (Premium) ให้เป็นเหมือนค่าธรรมเนียม (Service fee)
- วิธีการรับรู้กำไร/ขาดทุนตั้งแต่วันแรกแบบอสมมาตร (asymmetric treatment) ซึ่งเมื่อเวลาขาดทุน (Onerous contract) ก็จะทำให้บันทึกขาดทุนลงทันที แต่เวลาที่กำไรก็จะให้ทยอยรับรู้ (แบบ Contractual Service Margin)
- วิธีการรับรู้กำไร/ขาดทุนหลังจากที่ได้ขายกรมธรรม์แล้ว ซึ่งต้องเก็บบันทึก (Keep Record) สิ่งที่เคยลงกำไรหรือขาดทุนไปแล้วตลอดเวลา เนื่องจากความเป็นอสมมาตร (Asymmetry) ในการรับรู้ทั้งสองขาที่แตกต่างกัน
- กำไรจะถูกนิยามให้ละเอียดขึ้นโดยแบ่งเป็น

Underwriting performance และ Investment performance

- การคำนวณเงินสำรองกรมธรรม์ประกันภัยแบบ Building Block Approach ซึ่งในมาตรฐานนี้เรียกว่า General Model (GM) และวิธีการคำนวณแบบเฉพาะเจาะจงไม่ว่าจะเป็น Premium Allocation Approach (PAA) ที่ธุรกิจประกันวินาศภัยจะใช้เป็นหลัก และ Variable Fee Approach (VFA) ที่บริษัทประกันชีวิตที่ขาย Universal Life (มีการแยก fund ของสินทรัพย์ออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งที่ขายในประเทศไทยอยู่ยังไม่เข้าเงื่อนไข) หรือ Unit Linked ต้องนำมาใช้

สิ่งที่ต้องย้ำอีกครั้งคือ มาตรฐานฉบับนี้ ถึงแม้จะทำให้การรับรู้รายรับ/รายได้ (Revenue/Income) เปลี่ยนไป แต่ก็ไม่ได้ทำให้กำไรทั้งหมดเปลี่ยน (No change in total profit) สิ่งที่จะเปลี่ยนไปคือการทยอยรับรู้กำไร (Change in profit pattern / profit emergence) ในแต่ละปีเท่านั้น ที่อาจจะทยอยรับรู้ได้ช้าลง

และสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการเตรียมตัวให้พร้อม กับมาตรฐานบัญชีฉบับนี้ คือ เรื่องการเตรียมข้อมูล (Data) การเตรียมระบบ (System) การเตรียมกระบวนการ (Process) และที่ขาดไม่ได้เลยก็คือ การเตรียมความรู้ให้กับบุคลากร ผู้บริหาร รวมถึงนักลงทุนทั่วไป มีคนบอกว่าใครเข้าใจมาตรฐานฉบับนี้แล้วรับรองว่าสามารถเกษียณได้

เร็วขึ้นครับ เพราะงานนี้พอจะได้ศึกษามากเท่าไรแล้ว ก็ยิ่งรู้ว่ามีชั้นซ้อนมากแค่ไหน และก็ยิ่งอยากเกษียณเร็วขึ้นเท่านั้นครับ (จะได้ไม่ต้องทำให้ปวดหัว...ฮา....)

สุดท้ายแล้ว ในฐานะนายกสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย ผมคิดว่าการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน IFRS17 มาใช้นี้จะทำให้งบการเงินโปร่งใส เข้าใจง่าย และเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นผลดีกับทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้งบการเงินของธุรกิจประกันภัยเป็นที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น หากแต่การนำมาปฏิบัติใช้และต้นทุนในการจัดทำรายงานงบการเงินตามมาตรฐานสากลนี้ ยังคงต้องวางแผนอย่างละเอียดและจัดทำให้เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร การสร้างความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ การเปลี่ยนแปลงของบทบาทและความรับผิดชอบในแต่ละส่วนงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่จะคงเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง รวมไปถึงความพร้อมของการจัดทำแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ระบบซอฟต์แวร์ ระบบการดำเนินงาน และการเชื่อมโยงกับระบบที่มีอยู่เดิมของบริษัทประกันภัย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับภาคธุรกิจและส่วนรวม ด้วยต้นทุนและระยะเวลาในการจัดทำที่ควบคุมได้ จึงจะเรียกได้ว่าเกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

UNIQUE LIFE RESOLUTIONS

THAIRE LIFE ASSURANCE PUBLIC COMPANY LIMITED

TEL. (662) 666 9000 | FAX. (662) 277 6227 | www.thairelife.co.th

**ไทย
ประกัน
ชีวิต**

คิด เคียมข้าม ทุกชีวิต

ให้เลือด ให้ชีวิต

วิกฤติการขาดแคลนโลหิตในไทยยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่อง จากจำนวนผู้ป่วยหรือประสบอุบัติเหตุที่มีเพิ่มขึ้นทุกวัน ขณะที่จำนวนผู้บริจาคโลหิตไม่สม่ำเสมอ โดยในแต่ละวันศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย มีการกักในการจัดหาปริมาณโลหิตให้เพียงพอต่อความต้องการวันละ 1,500 – 2,000 ยูนิต และต้องมีโลหิตสำรองคงคลังวันละ 3,000 – 4,500 ยูนิต ซึ่งโลหิตที่ได้รับบริจาค 77% จะถูกนำไปใช้ทดแทนโลหิตในคลังที่สูญเสียไปในการรักษาต่างๆ อาทิ อุบัติเหตุ การผ่าตัด การคลอดบุตร เป็นต้น และอีก 23% นำโลหิตไปใช้สำหรับผู้ป่วยเรื้อรัง ที่ต้องรักษาด้วยการรับโลหิตต่อเนื่องตลอดชีวิต อาทิ โรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย โรคฮีนฟีเลีย เป็นต้น

บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) ตระหนักถึงความจำเป็นในการรับบริจาคโลหิต และกำหนดให้เป็นการกิจสำคัญ โดยร่วมกับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย รณรงค์รับบริจาคโลหิตเป็นประจำทุก 3 เดือน ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2532 จนกระทั่งปัจจุบันสามารถจัดหาโลหิตได้เฉลี่ยวันกว่า 18 ล้านซี.ซี. นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนการกักต่างๆ ของสภากาชาดไทย อาทิ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การรับบริจาคอวัยวะ ดวงตา จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะ จัดกิจกรรมรณรงค์หาอาสาสมัครบริจาค Stem cell เป็นต้น